

Ungas upplevelser av värdighet på sociala medier

En kvalitativ studie om åttondeklassares upplevelser av värdighet på sociala medier

Magisteravhandling

VÅRDVETENSKAP

Författare: Sofia Smått-Nyman

Handledare: Linda Nyholm

Åbo Akademi

Fakulteten för pedagogik och
välfärd

Hälsövetenskaper

Enheten för vårdvetenskap, 2017

ABSTRAKT

ÅBO AKADEMI

Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier
Institutionen för vårdvetenskap

Författare:

Sofia Smått-Nyman

Handledare:

HvD Linda Nyholm

Magisteravhandling

Upplevelsen av värdighet på sociala medier – en kvalitativ studie om åttondeklassares upplevelser av värdighet på sociala medier

VÅRDVETENSKAP

Sökord:

Värdighet, ungdomar, unga, sociala medier, internet, integritet, digitalisering, välmående och välbefinnande.

December 2017

Sidantal: 42

Bilagor: 5

Syftet med denna studie var att studera ungdomars upplevelse av värdighet i relation till sociala medier. Studiens forskningsfråga: hur influerar sociala medier på åttondeklassares upplevelse av värdighet? Med ungdomar avses ungdomar som är i åldern 14 till 15 år. Fokusgruppintervjuer har hållits på en skola i Österbotten. Det erhållna materialet har analyserats med hjälp av kvalitativ innehållsanalys.

Enligt studiens forskningsfråga kategoriserades resultatet i huvudkategorin *att få vara den man är* med underkategorierna *att respektera och acceptera, att ha samma värde och att värna om sitt inre*. Den andra huvudkategorin var *att få vara fri* med underkategorierna *frihet att visa sig, att bli styrd av yttre krav och att vara hindrad från den man är*. Den tredje huvudkategorin var *att ta ansvar* och dess underkategorier *att ta ansvar för sig själv, att ta ansvar för andra och att avsäga sig sitt ansvar*.

I denna studie belystes begreppet värdighet särskilt som en känsla av att få känna en frihet oberoende av situation och förmågan att ta ansvar både för sig själv och andra samt tron och modet att vara sig själv.

ABSTRACT

ÅBO AKADEMI UNIVERSITY

Faculty of Education and Welfare Studies
Department of Caring Science

Author:

Sofia Smått-Nyman

Supervisor:

PhD Linda Nyholm

Master's thesis:

The experience of dignity on social media - a qualitative study about eight class students experiences about dignity on social media.

CARING SCIENCE

Keywords:

Dignity, children, youth, adolescents, social media, internet, digitalization, caring, nursing, blogging, integrity, technology and well-being.

December 2017

Numbers of page: 42 Appendices: 5

The purpose of this study was to study young people's experience of dignity in relation to social media. Research question: How does social media influence the eighth class students' experience of dignity? Youth refers to young people aged 14 to 15 years. Focus group interviews have been held at a high school in Ostrobothnia. The result have been analyzed by qualitative content analysis.

According to the study's research question, the result was categorized in main category, *to be whom you are* with the subcategories *to respect and accept*, *to have the same value* and *to protect ones inner*. The second main category was *to be free* with the subcategories *freedom to show oneself*, *to be governed by external requirements* and *to be prevented from being who you are*. The third main category was *to take responsibility* and its subcategories *to take responsibility for oneself*, *to take responsibility for others* and *to renounce ones responsibilities*.

In this study the concept of dignity is highlighted in particular as a feeling to feel a freedom independent situation and the ability to take responsibility for oneself and others as well as beliefs and the courage to be oneself.

FÖRORD

Mina studier i vårdvetenskap och dess humanvetenskapliga synsätt och centrala begrepp har satt ord på den jag är ämnad att vara i mitt yrkesverksamma liv. Jag har insett att det är inom det vårdvetenskapliga området jag behövs och kan tillföra mervärde.

Jag vill rikta ett stort och varmt tack till all personal på enheten för vårdvetenskap vid Åbo Akademi i Vasa, jag har på ett eller annat sätt upplevt er tro på mig i mina studier. Jag vill speciellt tacka min egenlärare och handledare Linda Nyholm. Från allra första stund har du stöttat och trott på mig, du har väglett och inspirerat mig på ett sätt som jag inte trodde var möjligt i studielivet. Jag vill även tacka Victoriastiftelsen som beviljade mig ett stipendium under min studietid.

Slutligen vill jag tacka min familj. Min man Kristoffer, som alltid finns där för mig, som uppmuntrat och tillåtit mig att studera på heltid. Tack även till min mamma Kristina, ditt stöd i form av att man alltid ska följa sitt hjärta kommer att ge mig vägledning livet ut.

Vasa 12.12.2017

Sofia Smått-Nyman

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Tidigare forskning	3
2.1 Ungdomar och sociala medier	3
2.1.1 Ungdomars användning av sociala medier	3
2.1.2 Sociala mediers inverkan på ungdomars hälsa	4
2.1.3 Föräldrars roll i ungdomars medieanvändning	5
2.2 Ungdomar och värdighet	6
2.3 Sammanfattning av tidigare forskning	7
3. Syfte och frågeställningar	9
4. Teoretiska utgångspunkter	10
4.1 Ethos och etik	10
4.2 Värdighet	11
4.2.1 Absolut värdighet	11
4.2.2 Relativ värdighet	12
4.2.3 Yttre värdighet	13
5. Studiens forskningsprocess	14
5.1 Studiens design	14
5.2 Urval och deltagare	14
5.3 Fokusgruppintervju som datainsamlingsmetod	15
5.4 Kvalitativ induktiv innehållsanalys	17
5.5 Studiens genomförande	18
6. Etiska frågeställningar	20
7. Resultat	23
7.1 Att få vara den man är	23
7.1.1 Att respektera och acceptera	24
7.1.2 Att ha samma värde	24
7.1.3 Att värna om sitt inre	25
7.2 Att få vara fri	26

7.2.1 Frihet att visa sig	26
7.2.2 Att bli styrd av yttre krav	27
7.2.3 Att vara hindrad från den man är	27
7.3 Att ta ansvar	28
7.3.1 Att ta ansvar för sig själv	28
7.3.2 Att ta ansvar för andra	29
7.3.3 Att avsäga sig sitt ansvar	30
8. Diskussion	31
9. Metodologiska överväganden	38
10. Slutsats	42

Litteratur

Bilagor

1. Inledning

Värdighet är ett centralt begrepp i vårdvetenskapen. Värdighet innebär varje människas rätt att bli sedd, mottagen och bekräftad som en unik människa (Edlund, 2002). Edlund och Lindwall (2017) skriver att begreppet värdighet är nära förknippat med en människas hälsa, därmed är respekten och vördnaden inför andra människor viktigt. Edlund (2002) skriver att i vårdvetenskapen tas även värdigheten upp som en relativ värdighet, i relation till den absoluta värdigheten, kan den relativa värdigheten kränkas. Med den relativa värdigheten menas den värdighet som formas av det sammanhang som människan lever i, vilket betyder att relativ värdighet kan förändras, försvagas eller försvinna, till att återskapas. Begreppet värdighet används också i många andra sammanhang, t.ex. i lagtexter och i etiska dokument som utgår från människans värde. Respekten för den mänskliga värdigheten erkänns även av nationella och internationella organisationer, t.ex. Europeiska unionen. För Förenta nationernas medlemsstater utgör begreppet värdighet en grundläggande rättighet (Nyholm & Koskinen, 2017).

Folkhälsan (2016) är en social- och hälsovårdsorganisation i Finland. Folkhälsan arbetar för ett samhälle där hälsa och livskvalitet sätts i centrum. På Folkhälsans webbsida läses att kränkningar och nätmobbning förekommer och är väldigt vanligt på sociala medier. Enligt Folkhälsan (2016) menas med en kränkning när en handling kränker en människas värdighet genom att den som kränker uppträder nedlåtande i ord eller handling. Det är den som känner sig förolämpad som avgör om handlingen är en kränkning eller inte. De vanligaste sätten vid kränkningar på sociala medier är elaka och sårande kommentarer till bilder, filmer eller inlägg. Folkhälsan (2016) skriver också att kränkningar kan ske genom uteslutande ur grupper samt inga eller icke accepterande av vänförfrågningar på sociala medier.

Det finns en del forskning om vuxna människors värdighet, men forskning om värdighet i relation till ungdomar finns det få studier om (Narayan, Hooker, Jarrett & Bennett, 2012). Narayan et al. (2012) var en av de första att undersöka unga människors uppfattning om värdighet. Det finns forskning om sociala medier och detta också i relation till barn och ungdomar, i dessa studier är det dock begreppet integritet som används (Child, Haridakis & Petronio, 2012., Denti, Barbopoulos, Nilsson, Holmberg, Thulin, Wendebblad, Andén & Davidsson, 2012., Fox & Moreland, 2015., Marwick & Boyd, 2014., Meier, Reinecke &

Meltzer, 2016 & Nadkarni & Hofmann, 2011).

Att använda sociala medier ökar och ökningen ses också bland allt yngre. Med sociala medier avses olika webbplatser på internet, där människor kan interagera med varandra. Enligt Statistikcentralen (2016) använde 88 % av finländarna internet år 2016. Nästan alla under 55 år använde internet. Av finländarna i åldern 16 till 89 år använde 72 % internet flera gånger per dag. I USA ses att 95 % av alla tonåringar använder sig av internet och 85 % använder sig av sociala medier (Marwicks et al., 2014). Facebook är ett populärt socialt nätverk som används runt om i världen skriver Meier et al. (2016). Enligt Statistikcentralen (2016) är den vanligaste orsaken till internetanvändning att sköta ärenden, för informationssökning och kommunikation samt för att följa olika medier. Fox et al. (2015) menar med den ökade användningen av sociala medier bland yngre åldersgrupper att det är viktigt att sociala mediekunskapsinsatser börjar tidigt.

Att mediekunskapsinsatser ska introduceras i ett tidigt skede kan ses i den nya finländska läroplanen. På eGrunder (2017) skrivs det att syftet med den nya läroplanen är att ge elever möjlighet att utveckla de kunskaper och förmågor som krävs i ett alltmer digitaliserat samhälle. Den nya läroplanen ska göra det möjligt för eleverna att växa som människor och hjälpa dem att hantera en vardag som ständigt förändras. Den mångsidiga kompetensen består bl.a. av *vardagskompetens* och *digital kompetens*. Med *vardagskompetens* menas förståelse av hur samhället och teknikutvecklingen ser ut, fungerar och en förståelse av värdet av hälsa, trygghet och goda mellanmänniska relationer i det dagliga livet. *Digital kompetens* anses vara en viktig kompetens i sig själv och ett som en del av ett vidgat språk- och textbegrepp. På eGrunder (2017) står det att det är viktigt att ge utrymme för aktiva och undersökande arbetssätt, och det är centralt att it och digitala medier integreras i undervisningen.

Denna magisteravhandlingens syfte att studera ungdomars upplevelser av värdighet i relation till sociala medier anses vara ett väsentligt tema och upplevs som samhällsnyttigt. Denna studie anses av värde ur ett vårdvetenskapligt perspektiv eftersom det finns begränsat med vårdvetenskaplig forskning kring begreppet värdighet i relation till ungdomar och sociala medier. I denna studie används både begreppen åttondeklassare och ungdomar jämsides och med ungdomar avses åttondeklassare i åldern 14 till 15 år.

2. Tidigare forskning

Sökningar har gjorts i databasen Finna, där t.ex. Ebsco och Cinahl finns inkluderade. På hösten 2016 utfördes även sökningar på Nelliportalen och då även Ebsco samt Google Scholar. En del av artiklarna som hittades var inom området för datateknologi och kommunikation, och utmaningen var att hitta artiklar inom vårdvetenskapens område. Relevant forskning har också hittats med hjälp av artiklarnas referenser. Olika kombinationer av begreppen; *dignity, children, youth, adolescents, caring, nursing, integrity, technology, digitalization, social media, blogging, well-being och internet* har gjorts i många olika omgångar. På svenska har följande sökord använts: *värdighet, sociala medier, internet, unga, ungdomar, integritet, digitalisering, välmående och välbefinnande*. På finska har följande sökord använts: *arvokkuus, nuori, nuoret, sosiaalinen media, yksityisyys, ihmisarvoa, lapset, teknologia, digitalisointi och hyvinvointi*. Den tidigare forskningen som hittats är i huvudsak från USA. Största fokus låg i att hitta forskning som handlade om ungdomar i åldern 13 till 19 år i relation till sociala medier samt forskning kring ungdomar och värdighet. Artiklar som berörde ungdomars syn på värdighet i vården inkluderades, eftersom forskning om ungdomars tankar om värdighet är knapp. Artiklarna som slutligen användes tangerade ungdomar, och dessutom inkluderades även två artiklar ur vuxnas perspektiv, eftersom de fokuserade på begreppet värdighet. I slutskedet exkluderades forskning som inte överhuvudtaget tangerade ämnet värdighet ur både vuxnas och ungdomars (vars ålder var äldre än 19 år och yngre än 13 år) perspektiv.

2.1 Ungdomar och sociala medier

Den tidigare forskningen har delats in i två huvudrubriker: *Ungdomar och sociala medier* och *ungdomar och värdighet*. Under *ungdomar och sociala medier* finns även tre underrubriker; *ungdomars användning av sociala medier, sociala mediernas inverkan på ungdomars hälsa* samt *föräldrars roll i ungdomars medieanvändning*.

2.1.1 Ungdomars användning av sociala medier

Ungdomars användning av sociala medier ökar och att vara medlem av olika sociala medier är populärt och t.ex. Facebook har fått en enorm popularitet. Nadkarni et al. (2011) studerade faktorer som bidrog till Facebookanvändning. Resultaten visade på behovet av att tillhöra och behovet av självpresentation. Demografiska och kulturella faktorer bidrog

till behovet av att tillhöra, medan neuroticism, narcissism, blyghet, självkänsla och egenvärde bidrog till behovet av självpresentation. Detta resultat stöds även av Sung, Lee, Kim och Choi (2016) som studerat fotodelning på sociala medier. Uppmärksamhet, kommunikation, arkivering och underhållning ansågs vara de vanligaste motiven bakom fotodelning på sociala medier.

Vidare nämner Nadkarni et al. (2011) att extroverthet, låg självkänsla, höga nivåer av neuroticism, narcissism och egenvärde hör till orsakerna för hög Facebookanvändning. Flitig Facebookanvändning ses också i samband med lägre studieresultat. Fleming, Greentree, Cocotti-Muller, Elias och Morrison (2006) skriver att internet används av ungdomar för att vara sociala, för att få hjälp med läxor och för underhållning. Eastin, Greenberg och Hofschire (2006) menar att tonåringar som har tillgång till internet i sina sovrum tillbringar mer tid på internet.

2.1.2 Sociala mediers inverkan på ungdomars hälsa

Forskningsresultat tyder på att sociala medier inverkar på ungdomarnas hälsa och välbefinnande, och man lyfter främst fram den negativa inverkan hos ungdomarna. Bevan, Gomez och Sparks (2014) har undersökt upplevelsen av stress och livskvalitet i samband med användningen av sociala medier för att bättre kunna förstå förhållandet mellan aktiviteten på sociala medier och den enskilda individens välbefinnande. Resultaten indikerar att ju mer tid som spenderas på sociala medier, desto högre stressnivå och lägre livskvalitet hos användarna. Dessa fynd och den nuvarande ökningen av användningen av sociala medier tyder på att det kan vara skadligt för den enskilde individens välbefinnande. Att dela med sig av olika livshändelser eller inte på sociala medier ses även i Marwick et al.:s (2014) forskning. Tillgänglighet och öppenhet jämfört med återhållsamhet på sociala medier sågs vara ett dilemma hos tonåringar. Deras aktivitet på sociala medier genom att uppdatera statusar och dela länkar betyder inte att de vill att alla ska se vad de gör. Forskningen visar att de värnar om sin integritet.

Forskning visar sociala medier har en inverkan hos ungdomar. I Meier et al. (2016) skrivs att sociala medier kan försämra användarnas välbefinnande, särskilt bland studenter. Syftet med deras forskning var att se om Facebookanvändning försenade skolarbete hos studenter samt hur deras mående påverkades. Resultat visade genomgående att Facebook används för att skjuta upp skolarbeten och att låg självkontroll stod för en betydande del till varför viktiga inlämningsuppgifter försenades och att detta ökade elevernas stress och

bidrog till ett sämre mående. Fox et al. (2015) skriver att sociala medier ofta fokuserar på dess fördelar och betydligt mindre på den mörka sidan av sociala medier. I Fox et al.:s (2015) resultat framkom t.ex. irriterande innehåll, brist på integritet och social jämförelse är sådana faktorer som bidrar till negativa känslor i samband med användning av sociala medier. Resultaten från Fox et al. (2015) visar även att användare känner de sig pressade att få tillgång till sociala medier, p.g.a. rädslan att missa något, som stöds av Denti et al. (2012) som visade i sin forskning att låginkomsttagare och lågutbildade mår sämre desto mer de använde Facebook. Intressanta resultat hittas även i Bevan et al.:s (2014) studie som visade att Facebookanvändare som delade viktiga men dåliga hälsöhändelser hade högre stress och sämre livskvalitet än de som inte gjorde det. Denti et al.:s. (2012) forskning visade också att kvinnor spenderade mer tid på Facebook om de var mindre nöjda med sina liv.

2.1.3 Föräldrars roll i ungdomars medieanvändning

Föräldrar deltar i olika skeden av barns, tonåringars och ungdomars liv. Det verkar dock inte vara helt naturligt att delta som förälder i ungdomars medieanvändning. Förälder borde i större utsträckning delta i ungdomars medieanvändning. Youn (2008) menar att det finns evidens för att föräldrarnas interaktion är det viktigaste verktyget för att skydda tonåringars säkerhet på internet, men få empiriska studier har gjorts inom området.

Föräldrars roll i ungdomars användning framkommer även i Valckes, Bontes, De Wevers och Rots (2010) studie som undersökte föräldraskapsstilar i kombination med internetanvändning. De två föräldraskapsstilarna var insyn och värme. Stilarna varierade beroende på föräldrarnas kön, resultat visade att mödrar har mer insyn i större utsträckning och visar mer värme genom vägledning och stöd. Valcke et al. (2010) kom även fram till att stilarna varierade beroende på utbildning och ålder, ju högre utbildningsnivå desto mer insyn och värme av föräldern. Yngre föräldrar tenderade att ha mer insyn och värme gentemot sina barn jämfört med äldre föräldrar. Valcke et al. (2010) menade också att föräldraskapsstilarna är kopplade till graden av ursprunglig internetanvändning, attityd till internet och internetupplevelser. Intressant i Valcke et al.:s (2010) resultat var att föräldrar hade mer insyn och värme till medieanvändning hos barn i åldern 9 till 10 år jämfört med barn i åldern 11 till 13 år.

I Fleming et al. (2006) fanns en signifikant skillnad i huruvida föräldrar hade diskuterat säkerhet på internet beroende på om barnet var pojke eller flicka. 50 % av flickorna och

bara 38 % av pojkarna sade att deras föräldrar haft diskussioner om internetsäkerhet. Föräldrars roll i ungdomars medieanvändning är viktig, eftersom Fleming et al. (2006) poängterar att det behövs fler diskussioner mellan föräldrar och barn om internetsäkerhet och föräldrars deltagande i internetanvändning med barn. Detta stöds även av Lindqvist och Thorslund (2011) som skriver att vuxna behövs på alla områden där barn och unga vistas. Det vittnar om bristen på vuxna i den digitala världen. Det krävs att vuxna sätter sig in i var ungdomarna är och hur kommunikationen i sociala medier går till och ser ut. Vuxna kan också, utan att vara särskilt ”digitalt kompetenta”, ge insikter och mod att säga ifrån och lämna sammanhang som inte känns bra. Eastin et al. (2006) skriver även hur diskussioner med en tonårings upplevelser på sociala medier kan påverka hur de reagerar i olika händelser på sociala medier efteråt. Fler studier behövs så att föräldrar kan förstå hur de i praktiken kan interagera och medla med barn och unga som rör sig på internet och sociala medier.

2.2 Ungdomar och värdighet

Ungdomar i relation till värdighet är ett tema med begränsad forskning om. Studier inom detta område berör i huvudsak ungdomars upplevelser av värdighet inom sjukvården. Däremot finns det en hel del forskning som tangerar ungas tankar kring begreppet integritet. I denna forskningsöversikt används begreppen värdighet och integritet parallellt.

I Reeds, Smiths, Fletchers och Braddings (2003) studie var syftet att försöka främja barns värdighet i vården. En genomgång av befintlig litteratur och en diskussion av resultaten från en pilotstudie låg till grund för debatten om barns värdighet på sjukhus. I den forskning som hittades och från intervjuerna av sjukskötare, framkom en förståelse av värdighet på två nivåer, något som delas och är gemensamt för hela mänskligheten samt något som är individuellt. I Reed et al.:s (2003) resultat bekräftas att den personliga integriteten och värdigheten inte alltid respekteras på barnavdelningar. Child et al. (2012) undersökte ungdomar med en medelålder på 19 år och deras syn på integritet, men i relation till sociala medier. Resultaten visade att det fanns olika attityder till att hantera sin integritet på sociala medier, t.ex. genom att vara egoistisk, planerande eller skyddande. Vidare sågs även ett bekymmerslöst förhållningssätt gentemot sociala medier. Fleming et al.:s (2006) forskning visar beklagligt nog att många unga människor utsätts för pornografi, våldsamma bilder och mobbning på internet.

Narayan et al. (2012) undersökte ungdomars syn på värdighet och hur det påverkar deras vårdupplevelse. Deltagarna var 12 till 16 år. Resultaten visade att ungdomarna som blev intervjuade uppfattade värdighet som ett sätt att skydda sin personlighet. Privatliv och att upprätthålla integritet var de medel med vilka värdigheten kunde bevaras i en vårdmiljö. Ungdomarna rapporterade att de behövde ett personligt utrymme i vårdmiljön, att de ville ha medpatienter av eget kön i samma rum samt även att mindre trevliga vårdprocedurer skulle utföras av vårdpersonal med samma kön. Det framkom att värdighet är så mycket mer än att t.ex. skyla kroppen, det handlar även om bevarandet av ens identitet och personlighet samt möjligheten att prata med vårdpersonal utan föräldrars närvaro.

Youns (2008) forskningsresultat visade att unga som vill skydda sin integritet och sitt privatliv vill ha stöd med hjälp av statlig reglering och skolbaserad utbildning. Youn (2008) påpekar också att hittills har få akademiska studier gjorts om unga och integritet. Reed et al. (2003) menar i sin forskning att utan en klar förståelse av värdighet hos barn som är baserad på empiriska undersökningar, är det omöjligt att helt förstå värdighet ur ett barns perspektiv. Reed et al.:s (2003) studie genomfördes i ett försök att uppskatta den subjektiva upplevelsen av värdighet av barn, och att börja ta itu med den empiriska luckan i litteraturen samt för att främja diskussionen mellan barn och värdighet.

2.3 Sammanfattning av tidigare forskning

Utgående från den tidigare forskningen att ungdomarna använder sociala medier allt mer, vet vi att sociala medier kan ha en negativ inverkan på deras hälsa och välbefinnande. Däremot vet vi inte i vilken grad det inverkar och hur värdigheten influeras i relation till sociala medier. Tidigare forskning tyder på att det studerats alltför lite i den allmänna uppfattningen av värdighet av barn och ungdomar. Detta stöds av Narayan et al. (2012) som skriver att människans värdighet är en viktig beståndsdel och som främst har undersökts ur ett vuxenperspektiv. Narayan et al. (2012) skriver att uppfattningen är att ungdomars värdighet är lika viktig som de vuxnas, och studien framhåller att det finns få studier om värdighet i förhållande till barn.

Fleming et al.:s (2006) forskning visade att föräldraskapsstilar påverkar barns internetanvändning. Det finns lite forskning om föräldraskapsstilar i kombination med internet, men det är ett konstaterande och resultaten är tydliga, föräldraskapsstilar gör skillnad. Fleming et al. (2006) menar också att det är klart att föräldrar måste prata med

sina ungdomar. Det är genom bättre kommunikation mellan föräldrar och barn som internetsäkerheten kan lyftas fram.

Av den tidigare forskningen förstås att det finns mer utrymme för forskning om värdighet, ungdomar och sociala medier. Denna studie görs eftersom behovet av att delta och tillföra mer kunskap inom området är av intresse. Denna studie anses av värde ur ett vårdvetenskapligt perspektiv, eftersom i den vårdvetenskapliga disciplinen värnar man om människors okränkbara värdighet inom alla områden. Därför kommer denna magisteravhandling studera ungdomars upplevelser av värdighet i relation till sociala medier.

3. Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie var att studera ungdomars upplevelse av värdighet i relation till sociala medier.

Studiens forskningsfråga:

- Hur influerar sociala medier på åtondeklassares upplevelse av värdighet?

Eftersträvansvärt var att nå ny förståelse för begreppet värdighet ur ett ungdomsperspektiv och detta i relation till att vara med på sociala medier.

4. Teoretiska utgångspunkter

Eriksson (1995) lyfter fram etiska frågor inom vårdvetenskapen, och hon menar att människans värdighet är ett grundläggande värde inom vårdandets etik. Studiens teoretiska perspektiv utgår från Erikssons caritativa vårdteori, med speciellt fokus på etik, ethos och värdighet.

4.1 Ethos och etik

Eriksson (2003) menar att människans ethos är det som hon innerst inne är och det som hon egentligen vill, det goda livet. Människans ethos visar sig i hennes förhållningssätt och hur hon lever sitt liv, t.ex. i hennes sätt att ta ansvar, att förverkliga det goda och förmågan att lyssna till sitt hjärtas innersta röst. Ur ethos formas grunden för etiken och de etiska gärningarna.

Eriksson (1995) skriver att ethos är ett grundvärde vars kärna utgörs av caritas, kärleks- och barmhärtighetstanken, samt aktningen och vördnaden för människans helighet och värdighet. Ethos manar till förståelse av människan, både i praxis och teori och som syftar till att uppnå det sanna, det sköna och det goda. Lindwall (2012) skriver: "Kroppen är människans identitet och integritet. I kroppens innersta rum finns människans värdighet, ethos som det djupast etiska värdet".

Denna studie fokuserar på att studera ungdomars upplevelse av värdighet i relation till sociala medier. Det etiska förhållningssättet bör i allra högsta grad vara närvarande när man är aktiv på sociala medier. Begreppet värdighet innefattar vårt ethos, hur människan behandlar sina medmänniskor, och en önskan skulle vara att detta beaktas på sociala medier. Med ett etiskt synsätt som grund kunde aktiviteten på sociala medier se mycket annorlunda ut. Om människan skulle förstå vikten av aktning, vördnad och ödmjukhet inför sina medmänniskor på sociala medier skulle människans värdighet och integritet kunna bevaras.

Tetzchner (2005) skriver att ungdomsåldern 12 till 18 år står för en mycket väsentlig period i utvecklingen. Ungdomsåldern är en övergångsfas där barndomens utvecklingsbanor slutförs och en självständig fas börjar ta form. Ungdomsåren är en fas

som präglas av pubertet, könsmognad och som medför nya former av relationer och deltagande i nya sociala händelser. Detta är en viktig period eftersom ungdomar stöter på många val som kan få betydelse för hela deras vuxenliv. Ett viktigt kännetecken i denna period i livet är identitetsbildningen och frigörelsen från föräldrarna.

Enligt Erikson (1985) är ungdomstiden förknippad med sökande efter ideal och värden, och stora livsfrågor, däribland etiska frågor om t.ex. gott och ont, ska beaktas genom att få leva i en fostrande dialog. Det är under ungdomsåren som grunden för etiken läggs, och genom att lära unga människor att älska och lida får de förmågan att kunna känna medlidande, vilket ses som människans enda naturliga dygd. Rousseau, som levde på 1700-talet, skrev att känslan av sammanhang i livet skapas under ungdomsåren. Ungdomarna lär sig vad det verkligen är att leva, de går in i en tillblivelseprocess, som genom fostran och ledning för en närmare den naturliga människa som det är tänkt att vara. Erikson (1985) menar att ungdomar behöver en inre godhet och ett värde för att kunna bli fullt mänskliga och hemmastadda i tillvaron. För att detta ska kunna mogna och utvecklas, behöver den unga bekräftelse, utrymme och gemenskap i sitt yttre livssammanhang. Utvecklingen sker inte helt ostört, både möjligheter och begränsningar och utvecklingen sker i en rörelse mellan dessa. Enligt Rousseau är strävan efter liv, mening och kärlek, att få existera och utvecklas till den man är ämnad att vara, det mest grundläggande begäret hos unga.

4.2 Värdighet

Värdighet är ett komplicerat begrepp som inte har någon exakt definition. Värdigheten grundar sig på personliga upplevelser (Edlund & Lindwall, 2017). Begreppet värdighet är ett centralt begrepp i vårdvetenskap. Enligt Edlund och Lindwall (2017) kommer värdigheten i uttryck i tre olika dimensioner, den absoluta, den relativa och den yttre värdigheten. Den absoluta värdigheten är först och främst en position fri från värderingstänkandet, synonymer är t.ex. ämbete, kall, befattning och värde. Den relativa värdigheten handlar om en inre etisk hållning som ger en medvetenhet om den egna och andras värdighet, synonymer är t.ex. ställning, stolthet och rang. Den yttre värdigheten visar sig som ett estetiskt handlande, synonymer är t.ex. aktning, pondus och heder.

4.2.1 Absolut värdighet

Absolut värdighet innebär att alla har ett inre värde. Den absoluta värdigheten är något

som tillkommer oss i och med vår födelse och som levande människa (Edlund & Lindwall, 2017). Upplevelsen av värdighet är det absolut största och innersta en människa har (Edlund, 2002). Den absoluta värdigheten är den värdighet som inte kan kränkas, och denna värdighet är människan given för att hon är en människa (Edlund & Lindwall, 2017). Edlund (2002) skriver att den absoluta värdigheten innebär en evig värdighet och ett fullständigt människovärde. Människan har både rättighet och skyldighet att utöva det mänskliga ämbetet, att tjäna och finnas där för andra. Alla människor har samma värde och att agera enligt detta, oberoende av kön, ålder, etnicitet, sexuell läggning och livsåskådning. Edlund (2012) skriver att den absoluta värdigheten innefattar människans helighet och människovärde, men även frihet, ansvar och plikt. Edlund (2002) skriver även att den absoluta värdigheten är okränkbar och inte går att mäta, den är alltid närvarande och giltig i alla situationer.

Det är viktigt att alltid se den absoluta värdighet som finns hos alla människor, som kanske döljs bakom förnedrande situationer eller oförsvarbart handlande. Värdighetens ramar byter skepnad medan den absoluta värdigheten är bestående. Då det inte längre finns några möjligheter kvar att uppleva sitt värde utifrån omgivningens prestationsmått återstår det absoluta värdet som människa. Utmaningen ligger i att förstå varje människas värdighet, lära sig att upptäcka den och visa aktning (Edlund, 2012). Värdigheten är även kopplad till vår mänsklighet och ansvaret för andra. Det ömsesidiga ansvaret innebär att visa omsorg och visa att man bryr sig, på det viset bekräftar vi inte bara andras värdighet utan också vår egen. (Lögstrup, 1992)

4.2.2 Relativ värdighet

Det finns även en relativ värdighet, denna aspekt av värdighet kan kränkas men återskapas (Edlund & Lindwall, 2017). En människas relativa värdighet är den värdighet som formas av det sammanhang vi lever i, vilket betyder att relativ värdighet kan förändras, den kan försvagas eller till och med försvinna, till att åter uppföras, detta t.ex. genom olika handlingar. En människa kan därmed förlora eller fråntas den relativa värdigheten men samtidigt alltid ha kvar den absoluta värdigheten. Den relativa värdigheten formas av den enskilda människan, den står för det föränderliga som påverkas av kultur och samhälle (Edlund, 2002). Oavsett vad som sker upplevs den absoluta värdigheten som en trygghet. Vår relativa värdighet är ändå alltid där, men beroende på hur livet ser ut så märks den mer

eller mindre bra. Det är upp till var och en att förvalta sin relativa värdighet som de vill. Den relativa värdigheten formar vi själva, dag ut och dag in.

Den relativa värdigheten formas utifrån den kultur och det samhälle som människan lever i. Det är viktigt att vi ser andras helighet och värdighet hos alla men som kanske tidvis döljs bakom ett handlande. Värdighetens kärna lämnar spår och antar olika skepnader i olika sammanhang, mer eller mindre tydligt, och för att upptäcka dem behövs en medvetenhet om vad värdighet är, kan vara och hur den ter sig (Edlund & Lindwall, 2017).

4.2.3 Yttre värdighet

Edlund (2002) menar att ur den relativa värdigheten formas den inre relativa värdigheten och den yttre föränderliga värdigheten. Den inre relativa värdigheten innebär den etik, moral och normer som människan gjort till sina, och som bärare av sina värden rangordnar människan dem. Under livets gång omvandlas dessa värden, och det som en gång varit högt prioriterat och som inte längre kan uppfyllas får lämna rum åt ett annat värde som kan förverkligas. Friheten att förhålla sig till sin situation ger möjlighet att se andra värden som viktiga.

Den yttre föränderliga värdigheten uttrycks genom förhållningssätt, handlingar och kännetecken som ska passa in i olika situationer och sammanhang. Ett förhållningssätt grundat på etisk hållning och värdighet medför att våra medmänniskor blir sedda, trodda på, lyssnade till och tagna på allvar. Handlingar som inte är lämpliga kan vara en bidragande orsak till varför värdigheten kränks (Edlund, 2012).

5. Studiens forskningsprocess

Denna studie är en kvalitativ studie, eftersom fokus är att beskriva upplevelser av något (Graneheim & Lundman, 2004) som i denna studie är ungdomars upplevelse av värdighet i relation till sociala medier. Studiens metod är fokusgruppintervjuer. Med fokusgruppintervju menas att man samlar en grupp människor och diskuterar ett på förhand bestämt tema under ledning av en moderator (Wibeck, 2013). Fokusgruppintervjuerna bandas och transkriberas, för att sedan övergå i analys. I denna studie är analysmetoden kvalitativ innehållsanalys av Graneheim och Lundman (2004).

5.1 Studiens design

Denna studie är en kvalitativ studie, eftersom studien vill beskriva ungdomars upplevelser av värdighet på sociala medier. Syftet med studien var att studera ungdomars upplevelse av värdighet i relation till sociala medier. Forskningsfrågan var följande: hur influerar sociala medier på åttondeklassares upplevelse av värdighet? Datainsamlingsmetod var fokusgruppintervjuer och intervjuerna utfördes på ett högstadium i Österbotten. Med hjälp av induktiv kvalitativ innehållsanalys analyserades det erhållna materialet och resultatet gav svar på studiens frågeställning.

5.2 Urval och deltagare

Åttondeklassare i åldern 14 till 15 år intervjuades på en utvald skola i Österbotten. Vid valet av skola gjordes ett s.k. bekvämlighetsurval (Sverke, 2009). Innan fokusgruppintervjuerna hölls, gjordes en liten pilotstudie inom den närmaste kretsen. En 10-åring, en 14-åring samt en 17-åring frågades om begreppet värdighet. De mest nyfikna funderingarna gavs av 14-åringen, och därmed valde jag att fortsätta studien med den åldersgruppen. Fried och Reppucci (2001) menar att moralutvecklingen är U-formad. Detta betyder att yngre tonåringar och äldre befinner sig på topparna, vilket indikerar högre moralnivå än de som ligger i mitten. En sannolik förklaring till detta är att personer i yngre tonåren ännu är skyddade av föräldrar eller andra vuxna som hindrar dem att göra felaktiga riskbedömningar trots den låga mognadsgraden. Pender (2011) skriver även att ungdomar i denna ålder är i en sorts övergångsfas, från den kravlösa barndomen till ett mer ansvarsfullt liv. Åttondeklassare valdes vidare även av den anledningen att

åttondeklassare antogs ha acklimatiserat sig och är bekväma och trygga i högstadiemiljön. Med dessa aspekter i beaktande blev därför valet av deltagare, ungdomar i åldern 14 till 15 år.

5.3 Fokusgruppintervju som datainsamlingsmetod

Under forskningsprocessen ska läsaren rikta ljuset mot själva saken. Den metod man valt har potential att besvara forskningsfrågorna (Näsman & Nyholm, 2015). I denna studie användes semistrukturerade fokusgruppintervjuer. En fokusgruppintervju bygger på att flera personer deltar i samma intervju för att få så god variation i samtalet som möjligt. Gruppen ska vara representativ för det ändamål som undersöks. Enligt Wibeck (2013) menas det med semistrukturerad att moderatorn utgår från en på förhand uppgjord intervjuguide som består av ett antal frågeområden. Kvale och Brinkmann (2010) skriver att moderator är den som leder fokusgruppintervjuerna och moderators uppgift är att skapa god atmosfär och introducera till diskussion.

Fördelen med fokusgruppintervjuer kan vara att mycket information fås och att de som deltar upplever stöd från varandra (Wennberg et al., 2006). En annan fördel är också att deltagarna kan välja fritt om de vill dela med sig av egna erfarenheter eller om de hellre diskuterar på ett mer generellt plan (Wibeck, 2013). Det finns inga garantier att de som deltar i en fokusgruppintervju inte sprider vidare sådant som sagts i intervjun, vilket anses vara en nackdel med fokusgruppintervjuer. En annan nackdel med fokusgruppintervjuer kan vara att gruppen inte känner sig bekväma att diskutera öppet om intervjuens tema (Wibeck, 2013). Det mest väsentliga i en fokusgruppintervju är att få fram så många synpunkter som möjligt, målet är inte att nå samförstånd (Kvale & Brinkmann, 2010). Fokusgruppintervjuer antogs vara det mest fruktbara i denna studie med tanke på deltagarnas unga ålder, förhoppningen var att tröskeln att delta i diskussionen inte skulle vara så hög när deltagarna hade stöd av och kände varandra sen tidigare.

Kvale och Brinkman (2010) menar att konsten att intervjua lärs genom att utföra intervjuer, och kvaliteten bedöms efter styrkan och värdet i den kunskap som uppkommer. Själva produktionen av data går utöver det mekaniska följandet av regler och bygger på intervjuarens färdigheter och personliga omdöme när det gäller ställandet av frågor. Kunskap om ämnet för intervjun krävs särskilt för konsten att ställa följdfrågor, att kunna

följa upp intervjupersonernas svar. En god intervjuare känner till ämnet för intervjun, behärskar konsten att samtala, har språkkänsla och är lyhörd. Intervjuaren bör ha sinne för goda historier och kunna hjälpa deltagarna att utveckla sina berättelser. Intervjuaren måste hela tiden fatta beslut om vad som ska frågas och hur, vilka aspekter av svaren som ska följas upp eller inte följas upp samt vilka svar ska tolkas eller inte tolkas.

Enligt Olsson och Sörensen (2011) finns det några saker att tänka på när fokusgruppintervjuer hålls. Det är viktigt att hälsa välkommen och hålla en kort presentation. Studiens syfte och mål bör beskrivas samt vad som görs med datainsamlingen. Poängteras bör anonymiteten och konfidentialiteten samt att deltagarna när som helst utan orsak kan lämna fokusgruppintervjun. Avsluta alltid fokusgruppintervjuerna med att tacka för medverkan.

Valet föll på fokusgruppintervju som denna studies metod, för att få ett så brett och rikt innehåll som möjligt. Med begreppet värdighet antogs bästa material fås genom fokusgruppintervjuer och diskussion. Med fokusgruppintervjuerna uppmanades ungdomarna att samtala i en trygg och säker miljö. Förhoppningarna var att diskussionerna skulle bli mer avslöjande i en fokusgrupp än i enskilda intervjuer (Wennberg et al., 2006). Då ungdomarna hade stöd av varandra i fokusgruppintervjuerna, uppstod tanken att enskilda intervjuer inte skulle gett lika mycket information. Enkät valdes inte av den anledningen att missuppfattningar lätt kan uppstå med enkäter samt att materialet eventuellt kunde blivit alltför ytligt och endast känslan av ”skrap på ytan” uppstått (Billhult & Gunnarsson, 2013). En mer genomgripande nivå var eftersträvansvärt för att få så stor förståelse som möjligt av ungdomars upplevelser av värdighet i relation till sociala medier.

Olsson och Sörensen (2011) refererar Kamberelis och Dimitriadis (2005) som menar att det i fokusgruppintervjuer är det meningen att locka fram förståelse av beteenden och att förstå deltagarnas kognitiva uppfattningsförmåga samt att de som deltar i fokusgruppintervjun ska hjälpa varandra att beskriva sina erfarenheter på ett så klart och rättvist sätt som möjligt. Syftet är inte att nå samförstånd mellan deltagarna. Enligt Olsson och Sörensen (2011) bör det vara separata grupper för män och kvinnor, dels för att vissa frågor kan vara känsliga i en blandad grupp och dels för att undvika spänning som kan uppstå mellan män och kvinnor. I denna studies fokusgruppintervjuer ingick däremot båda könen i varje fokusgrupp, eftersom ämnet som diskuterades var ett så pass neutralt ämne,

samtidigt som känslan av att större variationer i diskussionerna skulle uppstå med blandade grupper.

5.4 Kvalitativ induktiv innehållsanalys

Analysmetoden som använts för denna studie är kvalitativ induktiv innehållsanalys av Graneheim och Lundman (2004). Metoden ansågs vara mest lämpad för att analysera de transkriberade fokusgruppintervjuernas innehåll.

Innehållsanalys betyder att ett innehåll ska sönderdelas i beståndsdelar, att minska textmaterialet till en hanterbar storlek och lyfta fram det innehåll som har relevans för forskningsfrågan eller frågorna. Syftet är att uppnå en kondenserad och bred beskrivning av fenomenet, och resultatet av analysen är olika kategorier som beskriver fenomenet. Det handlar i stort sett om att texten läses och koncentreras så att olika kategorier framträder (Elo & Kyngäs, 2008).

I Graneheim och Lundman (2004) väljs meningsenheter ut ur det erhållna materialet, som sedan kondenseras och kodus samt kategoriseras. Skillnader och likheter beskrivs i olika kategorier. Namnet på en kategori svarar på frågan: vad? En kategori kan innehålla underkategorier och teman sammanbinder de olika kategorierna. Från ett tema utgår den röda tråden som återkommer kategori efter kategori. Ett tema svarar på frågan: hur? Därför var kvalitativ innehållsanalys den mest användbara analysmetoden till det erhållna materialet, eftersom fokusgruppintervjuer bandades och transkriberades. Graneheim och Lundman (2004) skriver att i den kvalitativa innehållsanalysen är fokus på att förstå andra människors upplevelser. I den kvalitativa innehållsanalysen sker en fördomsfri analys av materialet utifrån forskningsfrågorna, sedan måste den som undersöker välja huruvida man fokuserar på det innehåll som tydligt stiger fram ur texten eller även det som ligger dolt i texten (Graneheim & Lundman, 2004).

Meningsenheterna plockades ut med hjälp av studiens frågeställning och studiens resultatdel svarade på studiens forskningsfråga. Efter att meningsenheterna valts ut från texten, skedde en kondensering av meningsenheterna där ett eller få ord användes för att summera texten. Efter kondenseringen bildades koder och som sedan sammanfördes till kategorier. Kategorierna skapades med hjälp av det som tolkades ur texten (Graneheim &

Lundman, 2004). Slutligen bildades tre huvudkategorier och nio underkategorier. Dessa finns beskrivna i studiens resultat. Kategorierna svarar på studiens frågeställning: hur influerar sociala medier på åtondeklassares upplevelse av värdighet.

Att skapa kategorier är både en teoretisk och begreppslig utmaning, eftersom kategorier måste vara både begripliga och empiriskt baserade. En framgångsrik innehållsanalys kräver att författaren kan analysera och förenkla det erhållna materialet på ett tillförlitligt sätt (Elo & Kyngäs, 2008).

5.5 Studiens genomförandes

En förfrågan skickades ut till en högstadieskola i Österbotten. Av rektorn frågades om tillåtelse att få utföra fokusgruppintervjuer med åtondeklassare. Rektorn delgav klasslärarna information och som i sin tur gav en inbjudan till eleverna i klass åtta och informerade om frivillighet att delta i fokusgruppintervjuer. Genom sitt deltagande i en fokusgruppintervju gav de samtidigt lov om att få använda det erhållna materialet (Wennberg, Hane & Rydén, 2006). Rektorn ansåg att föräldrars samtycke behövdes, därför delades ett samtyckesformulär ut till de elever som anmälde sitt intresse. Av de ca 80 eleverna som tillfrågades blev det fyra fokusgruppintervjuer med 3 till 4 personer i varje grupp.

Fokusgruppintervjuerna ägde rum på det utvalda högstadiet i ett rum med bekväma soffor och ett soffbord. Fokusgruppintervjuerna skedde under elevernas skoltid och intervjuerna bandades. Deltagarna blev upplysta om frivillighet att delta och att det erhållna materialet behandlades konfidentiellt samt att det inspelade materialet skulle raderas efter slutförd undersökning. De som deltog blev även upplysta om vart de kunde vända sig om frågor eller funderingar uppstod efter fokusgruppintervjuerna. Skolans kurator och skolhälsovårdare kunde bistå med hjälp om behov uppstod.

Ungdomarna tillfrågades indirekt om begreppet värdighet. Avsikten var att hitta svar genom andra mer hanterbara frågor ur ungdomars perspektiv, för att i ett senare skede kunna prata mer fritt om värdighet. Alla fokusgruppintervjuer började med en enkel presentation om begreppet värdighet. Genom ett kort Youtubeklipp (Heroa Media, 2013) om ungdomar och värdighet, var avsikten på ett bra och anpassbart sätt få igång

deltagarnas tankar. Alla fokusgruppintervjuer utfördes under samma dag med korta pauser mellan varje intervju. Rektorn hade på förhand uppgjort ett schema för deltagarna och detta schema följdes under intervjudagen. Varje fokusgruppintervju varade i ungefär 45 minuter, av alla på förhand anmälda till fokusgruppintervjuerna deltog alla förutom en, som uteblev p.g.a. sjukdom.

Under fokusgruppintervjuerna var stämningen lugn, sansad, trevlig och alla fick komma till tals. I den ena intervjun var det emellanåt mer oorganiserat men stämningen var ändå trevlig. Emellanåt var åttondeklassarna något svåra att intervjua, svaren blev ”jag vet inte”, ”ja” och ”nej”, fastän varför- och hur-frågor ställdes, och det krävdes ofta att få dem att utveckla berättandet. Samma frågor omformulerades ibland, och avsikten var att få deltagarna att berätta mer om någon intressant fråga. En del ungdomar var blyga och frågorna spelade stor roll i vilken utsträckning de vågade tala, ofta höll ungdomarna väldigt mycket med varandra. Överlag upplevdes ungdomarna vara hövliga och ärliga.

Efter fokusgruppintervjuerna vidtog analysprocessen. Först lyssnade jag på de inspelade banden, sedan transkriberade jag ljudfilerna till text och därefter genomlästes det transkriberade materialet ett flertal gånger. Därefter plockades meningenheter ut för att sedan kondenseras, koda och slutligen identifierades och formulerades kategorier och underkategorier.

6. Etiska frågeställningar

Forskningsetiska delegationen, TENK, som utses av Undervisnings- och kulturministeriet främjar god vetenskaplig praxis, förebygger ohederlighet i forskningen, främjar den forskningsetiska debatten och informationen i Finland samt följer med den internationella utvecklingen inom området. Den fungerar som initiativtagare och avger utlåtanden i forskningsetiska frågor. Syftet är att känna igen ohederlighet i forskning och att skapa gemensamma normer i alla organisationer som bedriver forskning, såsom universitet, yrkeshögskolor och forskningsinstitut. De etiska reglerna har tre huvudsyften: bidra med riktighet och noggrannhet i vetenskaplig kunskap, skydda rätten till intellektuell egendom samt skydda deltagarnas rättigheter och välbefinnande. I den humanvetenskapliga forskningen gäller dessa tre etiska principer: respekt för den undersökta personens självbestämmanderätt, undvika skador samt personlig integritet och dataskydd. (Forskningsetiska delegationen, 2012)

Eftersom denna studie handlar om ungdomar behöver de etiska övervägandena gällande ungdomar beaktas. Forskningsetiska delegationen (2012) skriver att barn ska bemötas som jämlika individer och de ska ha rätt till medinflytande i frågor som gäller dem själva enligt sin egen utvecklingsnivå. Samma rätt garanteras också i FN:s barnkonvention, och enligt lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt har vårdnadshavaren rätt att bestämma om barnets personliga angelägenheter. Det är inte helt enkelt att förena dessa ovan nämnda principer. Forskningsetiska delegationen rekommenderar därför i praktiken att man inte kan utgå från att forskarna, när de undersöker minderåriga, alltid ska vara tvungna att begära vårdnadshavarens samtycke. ”För det första ska barnet i enlighet med ovan nämnda principer ha rätt till medinflytande, enligt sin utvecklingsnivå, i frågor som gäller barnet självt. För det andra finns det situationer där det råder värde- och intressekonflikter mellan vårdnadshavaren och den minderåriga” (Forskningsetiska delegationen (2012). Kjellström (2012) skriver att, innan man väljer att utföra forskning på barn så rekommenderas det att fundera över om forskningen kan utföras på vuxna, men ibland måste forskning göras med barn och då är det viktigt att det ska leda till att barns situation förbättras. Eftersom studiens syfte var att kartlägga ungdomars upplevelse av värdighet i relation till sociala medier, är ungdomar det rätta valet av undersökningsdeltagare. Kjellström (2012) skriver att alla barn har rätt att få information anpassad till den egna kunskapsnivån.

I denna undersökning skickades det ut en förfrågan till skolans rektor, som sedan vidarebefordrade information om undersökningen till klasslärarna, som sedan gav samma information till eleverna i klass åtta. ”Etikprövning ska göras beträffande forskning som gäller barn under 15 år ifall forskaren inte begärt vårdnadshavarens samtycke till att genomföra forskningen eller inte informerat vårdnadshavaren om forskningen. Forskarna måste alltid respektera de minderårigas självbestämmanderätt och principen om frivillighet att delta i undersökningen oberoende av om forskaren fått vårdnadshavarens tillstånd till forskningen eller inte” (Forskningsetiska delegationen, 2012). I denna studie bifogades en samtyckesblankett med föräldrarnas tillåtelse att eleverna fick delta i undersökningen.

Den information som ges om undersökningen borde innehålla forskarens kontaktuppgifter, forskningstemat, det konkreta genomförandet av materialinsamlingen och den beräknade tidsåtgången, hur det insamlade materialet ska användas, sparas och nyttjas i fortsättningen och att deltagandet är frivilligt (Forskningsetiska delegationen, 2012). Eleverna blev upplysta om att materialet som fåtts inte skulle användas i sin helhet, att materialet överförs från telefon till dator och som i sin tur förvaras på ett usb-minne, som kommer att förvaras väl. Materialet kommer slutligen att förstöras efter avslutad magisteravhandling

Det är viktigt att en vetenskaplig undersökning uppvisar god etik. Intresset att få ny kunskap ska vägas mot kravet på skydd för de som deltagit i undersökningen. Individer, platser och institutioner bör skyddas så att dessa inte kan identifieras. Som forskare får man inte dra slutsatser som i slutändan kan drabba andra. God etik förutsätter att forskaren inte undanhåller information eller tillägger information som inte är väsentligt. Kvalitet i en vetenskaplig studie innebär att forskaren visat omsorg för deltagarna och de som berörs av forskningsresultatet (Larsson, 1994).

I denna studie skickades en förfrågan ut till det utvalda högstadiet. Där framkom studiens syfte, självbestämmanderätten samt att deltagandet var frivilligt. Ytterligare framkom det kontaktuppgifter, studiens tema, hur respondenten konkret skulle gå tillväga, tidsperspektiv och hur det insamlade materialet skulle sparas och användas i framtiden. Anonymiteten underströks genom att inga namn skulle nämnas. Utmaningarna låg i intervjuerna, att inte någon skulle känna sig kränkt och inte bli förstådd. Jag försökte på

det utrymme som gavs och på deltagarnas villkor, skapa en behaglig stund att känna sig bekväma i och sedan på ett rätt och riktigt sätt avspegla intervjuerna i text så att ingen direkt kände igen en uttalad mening eller på något annat vis kunde spåras. Forskningsetiska delegationen (2012) skriver, ”för att undvika psykiska olägenheter bör forskningspersonerna bemötas med respekt och forskningspublikationerna bör skrivas på ett sätt som tar hänsyn till dessa personer. Forskningspersonerna bestämmer i första hand gränserna för vad som är känsligt och privat i fråga om de teman som undersökningen berör. Då forskningspersonerna på förhand fått information om vilka teman som kommer att behandlas, har de genom sitt samtycke visat att de vill delta i forskningen och att de är medvetna om undersökningens teman och hur den genomförs” (Forskningsetiska delegationen, 2012).

Forskningsituationer där olika sidor av människolivet behandlas kan och får inbegripa samma slags psykiska belastning och känsloupplevelser som i det vanliga livet. När forskningen inbegriper växelverkan med forskningspersonerna bör man förhålla sig artig till dem och respektera deras människovärde (Forskningsetiska delegationen, 2012). Riskerna med att intervjua ungdomar kan eventuellt vara osäkerhetskänslor som uppstår, i värsta fall kan det bli uppståndelse över en deltagares åsikt eller kommentar under fokusgruppintervjuerna samt att detta kan leda till mobbning. De som deltog blev upplysta om vart de kunde vända sig om frågor eller funderingar uppstod efter fokusgruppintervjuerna. Skolans kurator eller skolhälsa kunde bistå med hjälp om behov uppstod och dessa blev informerade om detta.

7. Resultat

Nedan presenteras innehållsanalysens resultat av fokusgruppintervjuerna. Syftet med denna studie var att studera ungdomars upplevelse av värdighet i relation till sociala medier. Den kvalitativa innehållsanalysen av de transkriberade fokusgruppintervjuerna resulterade i tre huvudkategorier och nio underkategorier, vilka svarar på studiens frågeställning; hur influerar sociala medier på åttondeklassares upplevelse av värdighet.

Enligt studiens forskningsfråga kategoriserades resultatet i huvudkategorin, *att få vara den man är* med underkategorierna *att respektera och acceptera*, *att ha samma värde* och *att värna om sitt inre*. Den andra huvudkategorin *att få vara fri* med underkategorierna *frihet att visa sig*, *att bli styrd av yttre krav* och *att vara hindrad från den man är*. Den tredje huvudkategorin *att ta ansvar* och dess underkategorier *att ta ansvar för sig själv*, *att ta ansvar för andra* och *att avsäga sig sitt ansvar*.

Tabell 1. Studiens huvud- och underkategorier

Att få vara den man är	Att respektera och acceptera Att ha samma värde Att värna om sitt inre
Att få vara fri	Frihet att visa sig Att bli styrd av yttre krav Att vara hindrad från den man är
Att ta ansvar	Att ta ansvar för sig själv Att ta ansvar för andra Att avsäga sig sitt ansvar

7.1 Att få vara den man är

Att få vara den man är upplevs som viktigt för varje enskild individ. Känslan av att man får, vågar och kan vara sig själv är viktigt, detta var också något som åttondeklassarna lyfte fram och ofta återkom till i diskussionerna. Ungdomarna ville få känna att de kan vara sig själva i olika situationer, både i verkligheten och på sociala medier. Oavsett hur man ser ut eller vilken religion man har, menade ungdomarna att det måste finnas

förståelse och tillåtelse att få vara den man är. Under denna kategori kunde underkategorierna *att respektera och acceptera*, *att ha samma värde* och *att värna om sitt inre* urskiljas.

7.1.1 Att respektera och acceptera

Att få vara den man är innebär att respektera och att acceptera sig själv ansåg åttondeklassarna. Ungdomarna talade om att respektera och acceptera sig själva, men också att respektera och acceptera andra och deras olikheter. De talade även om att inte döma eller bli dömd, vilket också handlar om att respektera och acceptera sig själv och andra. Att visa respekt och acceptans för varandras sätt att förhålla sig på, både på och utanför sociala medier. Att bli respekterad och accepterad på sociala medier är inte alltid helt enkelt.

”Värdighet handlar väl nog om att man måste visa respekt och att acceptera allas olikheter. Att få vara som man själv vill och inte behöva ta emot hat för hur man ser ut eller vad man har för religion”

”Det kan lämna som en klump i hjärnan en tid om man inte blir accepterad som vän på sociala medier, men det försvinner nog sen”

Ungdomarna visar respekt både för sin egen värdighet och för andras genom att respektera och acceptera sig själv och andra i sin omgivning. Enligt materialet kunde det förstås att det inte är helt självklart att det alltid råder respekt och acceptans på sociala medier, då t.ex. elaka kommentarer som kan förekomma på internet. Tröskeln för elakheter verkar enligt materialet lägre på sociala medier.

7.1.2 Att ha samma värde

Att få vara den man är innebär att alla har samma värde. Alla människor är lika mycket värda och det spelar ingen roll hurdan man är. Under fokusgruppintervjuerna talade åttondeklassarna i termer som att våga vara sig själv, att tro på sig själv, att alla har samma rättigheter och samma värde samt en förmåga att själv kunna välja fritt i olika situationer. Värdighet förknippar ungdomarna med att alla ska bli likvärdigt behandlade med samma rättigheter både på och utanför sociala medier. Att kunna finna styrka och mod att våga

vara sig själv i olika situationer man utsätts för. Inför livet på sociala medier är det också viktigt att själv känna att man äger rätten att få bestämma om man deltar aktivt på sociala medier eller om man överhuvudtaget deltar.

”Vi har alla samma värde med samma rättigheter. Det spelar ingen roll om man är med på sociala medier eller inte, och här är det ingen som säger att man måste vara med”

En central synpunkt som åttondeklassarna lyfte fram, var att alla har samma värde med samma rättigheter och även i relation till sociala medier. Vidare kan ses att det inte uppnås till varje aspekt, eftersom ungdomarna tydligt markerade att det förekommer elakheter på sociala medier. Emellanåt är det svårt att kunna vara sig själv på sociala medier.

7.1.3 Att värna om sitt inre

Att värna om sitt inre innebär för en del ungdomar att de vill ta hand om sitt inre. Genom att få kunskap via föräldrar och skola om hur deras mående kan påverkas av sociala medier. Ungdomarna berättade att de önskade att vuxna ska vara delaktiga. Att vara delaktiga genom att visa hur man aktivt kan skydda sig på sociala medier.

Det fanns ett intresse hos åttondeklassarna att veta hur elakheter kan påverka ens mående långsiktigt, både på och utanför sociala medier. Vad ungdomarna har i sitt bagage och hur ungdomarna är som personer påverkar ofta deras sätt att vara på sociala medier. Hur man hanterar varierad respons och hur deras mående påverkas av sociala medier handlar om ungdomarnas inre personliga styrka.

”Det enda vuxna säger om sociala medier är att man ska vara snäll och tänka efter vad man lägger ut på internet eftersom det kan skada någon och så säger de sällan något mer än så”

”Det pratas inte seriöst om det här måendet, utan man pratar bara om sådana yttre faktorer, inte vad som sker på insidan hos någon. Man borde prata mer öppet om sådana här saker, så det inte är så instängt”

De flesta ungdomar vet hur man beter sig och behandlar sina medmänniskor, men det verkar som om det saknas förståelse och kunskap om vad olika händelser kan få för

konsekvenser. Ungdomar i åldern 14 till 15 år behöver konkreta exempel på hur måendet och hälsan kan påverkas. Hur t.ex. olika oskyldiga skrivelser för någon kan påverka någon annan på ett djupare plan. Ungdomarna i denna undersökning berättade att de återkommande blir upplysta i hur man beter sig på internet, av föräldrar, skolpersonal och även utomstående, t.ex. polisen. Vad dessa åttondeklassare däremot önskade var mer föreläsningar och insikt på ett djupare plan över hur man kan värna sitt inre.

7.2 Att få vara fri

Frihet förknippas med en sorts frihet som ungdomarna känner när de hör begreppet värdighet och hur detta begrepp ter sig i relation till sociala medier. Det är en frihet som tar sig uttryck i att fritt kunna röra sig på sociala medier, kunna behärska de sociala verktygen där, så som att ta sig dit man vill samt en frihet att känna att man kan publicera det man vill på sociala medier. Att inte känna sig begränsad att kunna förverkliga sig själv. Underkategorierna *frihet att visa sig, att bli styrd av yttre krav och att vara hindrad från den man är bildades*.

7.2.1 Frihet att visa sig

Att få vara fri innebär för åttondeklassarna att de känner en frihet att få visa sig och vara aktiva på sociala medier. Att vara medlem på sociala medier gör att ungdomarna känner en frihet i positiv bemärkelse. Åttondeklassarna rör sig på sociala medier, och i mer eller mindre utsträckning är de sociala där. Ungdomarna uttryckte att man är på sociala medier för att få uppmärksamhet, fördriva tid, få större bekantskapskrets, hålla kontakten med varandra och helt enkelt för att visa upp vad man gör i vardagen. Att röra sig på sociala medier sänker en viss glädje, men ofta menar ungdomarna att glädjen som t.ex. en ny bild gett ändå bara är kortvarig.

”När man är på sociala medier handlar det om för de flesta att få uppmärksamhet, ha roligt, fördriva tid, se vad andra gör helt enkelt och så lär man ju känna mer folk också”

Positiv frihet är en frihet som ungdomarna känner när de rör sig på sociala medier. De kan prata med vem de vill, lägga ut bilder, kommentera varandras inlägg och detta leder i sin tur till en känsla av välbehag, mognad och frihet på sociala medier. En frihet att visa sig och kunna förverkliga sig själv på sociala medier.

7.2.2 Att bli styrd av yttre krav

Att få vara fri på sociala medier innebär att det inte alltid är enkelt. Det förstås ur det erhållna materialet att en del är aktiva på sociala medier, men ofta medföljer en viss vaksamhet. Detta tros vara en följd av att ungdomarna är beredda på eventuell feedback på både gott och ont. En del sade att de tycker att det känns bra när de uppdaterat sig, men ofta uppstår därefter lite undrande tankar: kommer någon att kommentera och vilken bild ger mest positiv feedback (gilla). Ungdomarna har beskrivit att man ibland känner en viss prestationsångest på sociala medier.

”Man kan känna att man måste visa upp de snyggaste bilderna. Men det känns ju som ändå bra då man delat med sig och uppdaterat sig lite på sociala medier”

”På sociala medier borde man själv få välja vad man lägger ut, utan att någon har påverkat en”

Att röra sig på sociala medier är inte alltid okomplicerat. Ungdomarna talade om hur det hör till att man ska uppdatera sig om vad som händer i ens liv, aktivt kommentera och ge positiv feedback (gilla) på varandras inlägg, ibland publicera någon nytagen bild osv. Detta kan anses som att bli styrd av yttre krav som ungdomarna känner när de är på sociala medier och detta påverkar ungdomarna. Vad ungdomarna har i sitt bagage och hur ungdomarna är som personer påverkar ofta deras sätt att vara på sociala medier, och det är ungdomarnas personliga styrka som avgör hur man hanterar varierande respons på sociala medier.

7.2.3 Att vara hindrad från den man är

Att få vara fri och röra sig på sociala medier är många gånger en känsla att vara hindrad från att vara den man är. Det handlar om en inre kamp hos ungdomarna som leder till en negativ inverkan hos ungdomarna. Ungdomarna nämner t.ex. jämförelse av bilder, vad som menas med olika skrivelser på sociala medier och vilken bild som ger mest positiv feedback (gilla). Mycket negativitet på sociala medier kan också orsaka en osäkerhet och ha negativ inverkan hos ungdomar. De beskriver att de kan bli ledsna, försiktiga, blyga, rädda och att tron på en själv minskar. Tröskeln blir högre för att delta på sociala medier. Ibland blir ungdomarnas funderingar om vad som sker på sociala medier obesvarade,

eftersom de beskriver att elakheter och negativitet ofta rinner ut i sanden.

I vilken grad ungdomarna påverkas beror på deras självförtroende och hur självsäkra de är. Ungdomarnas självförtroende och självsäkerhet har stor betydelse för hur man hanterar elakheter på sociala medier. Ungdomarna försöker vara starka, men alla påverkas någon gång på något sätt. Det handlar ofta om att man får negativa eller inga kommentarer på sociala medier, vilket kan skapa en känsla av ensamhet och att ingen bryr sig om en, ansåg ungdomarna.

”Om man får någon negativ kommentar så börjar man fundera mera på vad andra tycker om en, man kan ofta bli nedstämd. Man blir mer rädd och försiktig att lägga ut saker på sociala medier och man tänker efter mer vad man lägger ut”

Det handlar om en jämförelse mellan varandra och även mellan ens egna bilder, eftersom bilderna som läggs ut jämförs med hur mycket positiv feedback man får. Denna publicitet som sker på sociala medier beskriver någon att det nästan kan övergå i ångestliknande symptom.

Att bli illa behandlad eller utelämnad på sociala medier gör att ungdomarna börjar agera mer försiktigt, av rädsla för att något negativt ytterligare kan ske. Tron på och att våga vara sig själv blir försvagad. Tråkiga upplevelser leder till rädsla, försiktighet och i allmänhet dålig sinnesstämning.

7.3 Att ta ansvar

Att ta ansvar handlar om att ta ansvar för sitt eget handlande och för sitt mående, att finnas till och bry sig om varandra, att stötta och skydda varandra i olika situationer. Då man tar ansvar så bekräftar man sin egen värdighet och varandras värdighet. Genom att vara aktiv på sociala medier har man ett ansvar, som syns genom ett gott handlande där. Under denna kategori bildades följande underkategorier, *att ta ansvar för sig själv, att ta ansvar för andra och att avsäga sig sitt ansvar.*

7.3.1 Att ta ansvar för sig själv

Att ta ansvar innebär att ta ansvar för sig själv. Ungdomarna talade om att skydda sig

själva och deras förhållningssätt talade ett tydligt språk: de är eftertänksamma. Troligen är detta en följd av att de någon gång fått ta emot elakheter som förekommit på sociala medier. Eftertänksamheten ses som en följd av att man tar ansvar för sig själv. Ungdomarna påpekar att man inte kan skriva vad som helst på sociala medier, de tar ansvar för sitt handlande.

Att ta ansvar för sig själv handlar även om att ungdomarna försöker hitta styrka och förmåga att gå vidare. För att skydda sig mot elakheter på sociala medier tycker åttondeklassarna att det bara är att försöka gå vidare, fokusera på saker som är positiva och undvika elakheter. De anser själva att de uppnått en viss mognad och klarar av att skaka av sig elakheter och gå vidare.

”Jag tycker man ska sköta sig själv och tänka efter vad man gör. Vad hjälper det en själv om man kränker någon”

”Jag tror att om man inte skyddar sig själv så tappar man sin värdighet, som att man slutar tro på sig själv och att man får sämre självförtroende”

Denna studies åttondeklassare upplevdes ha ett ansvarsfullt förhållningssätt till sociala medier och det är ett sätt att ta ansvar för sig själv. Ungdomarna poängterade att privata konton och sidor på sociala medier är bra, och att måna om sina inställningar samt att inte godkänna okända människors vänförfrågningar på sociala medier är ett bra sätt att skydda sig och agera ansvarsfullt. Med åldern uppnås också en viss mognad hur man ska förhålla sig sunt till sociala medier, en förmåga att se att alla inte agerar ändamålsenligt och snabbt på sociala medier.

En del åttondeklassare fokuserar på att tänka positivt när någon försöker göra en illa på sociala medier. Vidare funderade de även att, genom att skaka av sig elakheter, visa att man inte bryr sig och gå vidare, gör att den som försöker göra en illa tappar lusten i brist på motstånd hos den drabbade.

7.3.2 Att ta ansvar för andra

Att ta ansvar innebär även att ta ansvar för andra. Vänner är väldigt viktiga för ungdomarna, både på och utanför sociala medier. Åttondeklassarna förklarade att man gör

sitt bästa för att skydda och stötta sina vänner, men ibland kan det även vara svårt att blanda sig i vänners problem, för man vill inte själv bli drabbad. Ungdomarna talade om att vara snälla med varandra. Åttondeklassarna säger att det är viktigt att inte såra sina medmänniskor. Dessa ungdomar ansåg att det är viktigt att bli tillfrågad före man blir exponerad på sociala medier.

”Jag har nog hjälpt till och t.ex. skrivit sluta då en kompis fått ta emot elaka och negativa kommentarer på sociala medier. Man vill sina vänners bästa men ibland vill man ändå inte blanda sig i”

Att känna att ens vänner står på ens sida är viktigt, och i materialet framkom att det är viktigt att vänner bryr sig, stöttar och finns där när man behöver dem. De menar att det är allas ansvar att alla får känna sig som en del av gemenskapen på sociala medier. Vänner har stor betydelse för åttondeklassare och de skyddar varandra i olika situationer.

7.3.3 Att avsäga sig sitt ansvar

Åttondeklassarna avsäger sig sitt ansvar på sociala medier i viss mån. Som en följd av att vara medlem på sociala medier uppstår i vissa lägen en sorts passivitet och neutral inställning gentemot sociala medier hos ungdomarna. Ungdomarna talade om att sociala medier är vad det är, det går inte att styra och man får acceptera hur sociala medier är uppbyggda. De säger att det är uppbyggt på det viset att man manas till att vara aktiv genom att skriva olika inlägg och uppdatera bilder osv. Många förklarade att ursäkter och ett förlåtande sätt inte är något man ser alltför ofta på sociala medier. Att mena att sociala medier är som de är och den sortens passivitet kan ses som ett sätt att avsäga sig sitt ansvar hos åttondeklassare.

”Det finns nog inte mycket man kan påverka, sociala medier är väl som det är och när någon varit elak så rinner det bara ut i sanden, sällan får man någon ursäkt”

Den sortens passivitet och nonchalanta inställning som ses hos ungdomarna på sociala medier kan vara en följd av att man blivit illa behandlad. En del menar att om sociala medier får en att må dåligt så borde man avstå från att vistas där, vilket kan ses som ett sätt att avsäga sig sitt ansvar.

8. Diskussion

Enligt Reed et al. (2003) har det noterats en tydlig brist på forskning om värdighet i kombination med barn och ännu år 2017, poängterar Jamalimoghadams, Yektatalabs, Momennasabs, Ebadis och Zares (2017) forskning att det gjorts för lite forskning kring ungdomar och upplevelsen av värdighet i olika situationer. Reed et al. (2003) menar att utan forskning som är baserad på empiriska undersökningar som ger en klar förståelse av barns upplevelser av värdighet, är det omöjligt att helt förstå detta ur ett barns perspektiv. Narayan et al. (2012) har undersökt ungdomars syn på värdighet, detta däremot i en vårdmiljö. Intressant var att deltagarna uppfattade värdighet som ett sätt att skydda personligheten. Genom att upprätthålla integriteten och värna om privatlivet kunde värdigheten bevaras i en vårdmiljö. I och med detta kan givetvis paralleller dras till aktiviteten på sociala medier, eftersom forskning av Marwick et al. (2014) visar att unga vill vara tillgängliga och öppna på sociala medier, men samtidigt inte vara det hela tiden. Med det förstås att de försöker skydda sin integritet, och undermedvetet värnar de samtidigt om sin värdighet.

Syftet med denna studie var att studera ungdomars upplevelse av värdighet i relation till sociala medier. Studiens forskningsfråga var hur sociala medier influerar på åttondeklassares upplevelse av värdighet. Den kvalitativa innehållsanalysen av de transkriberade fokusgruppintervjuerna resulterade i tre huvudkategorier och nio underkategorier. Enligt studiens forskningsfråga kategoriserades resultatet i huvudkategorin *att få vara den man är* med underkategorierna *att respektera och acceptera*, *att ha samma värde* och *att värna om sitt inre*. Den andra huvudkategorin var *att få vara fri* med underkategorierna *frihet att visa sig*, *att bli styrd av yttre krav* och *att vara hindrad från den man är*. Den tredje huvudkategorin var *att ta ansvar* och dess underkategorier *att ta ansvar för sig själv*, *att ta ansvar för andra* och *att avsäga sig sitt ansvar*.

Att få vara den man är viktigt för varje enskild individ. Känslan av att man får, vågar och kan vara sig själv är av stor vikt, vare sig man är ett barn, en åttondeklassare, en vuxen, eller vilken roll man än har. Att få vara den man är innebär för åttondeklassare att respektera och acceptera sig själv och andra människor i sin omgivning samt förståelse för att alla har samma värde. Denna studies resultat är i enlighet med Lindholm (1998)

som skriver att ungdomar behöver bekräftelse, utrymme och gemenskap i sitt yttre livssammanhang. Strävan efter liv, mening och kärlek, att få existera och utvecklas till den man är ämnad att vara, är det mest grundläggande begäret hos ungdomar. Ungdomarna i min studie framhåller att det inte borde vara någon skillnad hurdan man är, ser ut eller vilken religion man har, så borde alla få känna att de kan vara sig själva, att de respekteras och accepteras sådana som de är. Ungdomars absoluta värdighet syns genom att de poängterar vikten av att få vara sig själva, och Edlund och Lindwall (2017) menar att den absoluta värdigheten är ett inre värde som är okränkbart oberoende av bakgrund samt något som tillkommer i och med födelsen och som levande människor.

Edlund (2012) skriver att ett förhållningssätt som är grundat på etisk hållning och värdighet, medför att våra medmänniskor blir sedda, trodda på, lyssnade till och tagna på allvar. I denna studie kunde de flesta ungdomar ha känslan av att de är respekterade och accepterade både på och utanför sociala medier. Ändå är upplevelsen av att få vara den man är på sociala medier inte alltid närvarande. Tidvis kan det vara svårt att vara sig själv där, detta eftersom studiens resultat påvisar att elakheter förekommer på sociala medier. Ungdomars relativa värdighet upplevs som försvagad i och med att de inte fullt ut kan vara sig själva på sociala medier. Som Edlund (2002) säger formas den relativa värdigheten av den enskilda människan, den står för det föränderliga som påverkas av kultur och samhälle. Av materialet att döma är uppfattningen att den relativa värdigheten influeras på något sätt av att röra sig på sociala medier. Edlund (2002) skriver att relativ värdighet kan förändras, den kan försvagas eller till och med försvinna, men den relativa värdigheten kan återskapas, t.ex. genom olika handlingar. Genom den aktivitet som sker på sociala medier kan vi förstå att den relativa värdigheten är skiftande på sociala medier, eftersom diverse handlingar där kan kränka den relativa värdigheten. Däremot kan en människas absoluta värdighet aldrig fräntas jämfört med den relativa värdigheten (Edlund, 2002).

Att få vara den man är innebär också att värna om sitt inre. Resultat visade att åtondeklassarna i denna studie efterlyste mer föreläsningar och kunskap av vuxna, både hemma och i skolan. Att lära sig hur man aktivt skyddar och värnar sin värdighet och som de uttryckte det, hur insidan och det djupa inom en också kan skyddas. I Youns (2008) forskningsresultat kan man även se att integritetsberörda ungdomar vill skydda sitt privatliv med stöd och hjälp av statlig reglering och skolbaserad utbildning. Att få vara den man är och att värna om sitt inre är däremot inte alltid så enkelt och som Edlund och

Lindwall (2017) säger är värdighet ett komplicerat begrepp som inte har någon exakt definition, utan värdigheten grundar sig på personliga upplevelser. Som vuxen kan man ändå ge insikt om värdighet, ungdomarna får därefter själva identifiera sin egen värdighet. Edlund (2002) menar även att under livets gång omvandlas ens värden och värdighet, och det som en gång varit högt prioriterat och som inte längre kan bli uppfyllt får lämna rum åt ett annat värde som kan förverkligas. Lindholm (1998) skriver också att ungdomstiden är en tid som är förknippat med sökande efter ideal och värden och att stora livsfrågor ska beaktas genom att få leva i en fostrande dialog med vuxna. Materialet i denna studie visade att åttondeklassare verkade genuint intresserade av att veta hur diverse händelser kan påverka måendet långsiktigt, både på och utanför sociala medier. Lindqvist och Thorslund (2009) skriver att vuxna behövs på alla områden där barn och unga vistas. Det vittnar om bristen på vuxna i den digitala världen. Det krävs att vuxna sätter sig in i var ungdomarna är och hur kommunikationen i sociala medier går till och ser ut. Vuxna kan också, utan att vara särskilt ”digitalt kompetenta”, ge insikter och mod att säga ifrån och lämna sammanhang som inte känns bra. Med hänvisning till Lindholm (1998) så är det under ungdomsåren som en stor grund läggs för hur vi blir som vuxna människor. Det är eftersträvansvärt att varje människa ska få känna att man är en enhet, att kropp, själ och ande samverkar. Att kroppen och det innersta är i balans.

Edlund (2012) talar om att den yttre föränderliga värdigheten uttrycks genom förhållningssätt, handlingar och kännetecken som ska passa in i olika situationer och sammanhang. Det förstås ur det erhållna materialet i denna studie att många ungdomar är aktiva på sociala medier, och för att fullt ut kunna känna sig respekterad och accepterad borde man följa den stora massan för att passa in i situationer och sammanhang på sociala medier. Edlund (2012) säger även att handlingar som inte är lämpliga kan vara en bidragande orsak till att värdigheten kränks. Ibland rör sig ungdomar på sociala medier med en viss vaksamhet, vilket tolkas som en följd av att ungdomarna är beredda på eventuell negativ eller utebliven feedback. Att bli illa behandlad eller utelämnad på sociala medier gör att ungdomarna börjar agera mer försiktigt. Tron på att våga vara sig själv blir försvagad. Dåliga upplevelser på sociala medier kan leda till t.ex. försiktighet, ensamhet, rädsla, blyghet och ångest hos ungdomar. Tröskeln blir högre för att delta på sociala medier. I Fox et al. (2015) ses ett resultat som visar att Facebookanvändare ofta upplever negativa känslor och att de känner de sig pressade att få tillgång till webbplatsen ofta på grund av rädslan

för att missa något. Paralleller kan dras till denna studie som framkom till att åttondeklassare kan känna sig hindrade och styrda av yttre krav vid användningen av sociala medier, vilket också leder över till den andra huvudkategorin, att få vara fri.

Att få vara fri innebär för åttondeklassare en frihet att få vara på sociala medier. Fleming et al. (2006) undersökte vad internetanvändningen beror på hos ungdomar. En del ungdomar vill vara sociala och använder internet för underhållningens skull, vilket stöder resultatet i min studie, där ungdomar berättar att ofta använder man internet och sociala medier för underhållningens skull. Detta stöds även av Nadkarni et al. (2011) vilka studerade de faktorer som bidrog till användning av sociala medier, i detta fall Facebook, och deras resultat visade t.ex. behovet av självpresentation. Det är en frihet som uttrycks att fritt kunna röra sig på sociala medier, kunna behärska de sociala verktygen där, så som att ta sig dit man vill samt en frihet att känna att man kan publicera det man vill på sociala medier. Att inte känna sig begränsad att kunna förverkliga sig själv. Detta stöds av Eek-Karlsson (2015) som skriver att möjligheten att visa upp sig för varandra är en viktig funktion i sociala medier. Det är betydelsefullt att bli uppmärksammas av vänner, och därför publiceras bilder och andra inlägg. I denna studie sågs en frihet att visa sig som en positiv frihet, som gör gott för ungdomarna. Resultaten visade att ungdomarna rör sig på sociala medier för att få uppmärksamhet, fördriva tid, få större bekantskapskrets, hålla kontakten med varandra och helt enkelt för att visa upp vad man gör i vardagen. Friheten innebär att de kan prata med vem de vill, lägga ut vilka bilder de vill på sig själva samt kommentera varandras inlägg. En frihet att visa sig och kunna förverkliga sig själv på sociala medier.

Friheten kan kopplas till den relativa värdigheten, och det är upp till var och en att förvalta sin frihet på sociala medier och indirekt är det den relativa värdigheten vi formar. Åttondeklassarna menade även att de vill känna en frihet att röra sig fritt på sociala medier utan att föräldrar lägger sig i alltför ofta. Liknelser kan dras till Narayans et al.:s (2102) forskning där ungdomarna berättade att de ibland vill ha möjlighet att prata med vårdpersonal utan föräldrars närvaro. Tolkningen är att ungdomarna vill ha föräldrars stöd, men samtidigt få känna att de klarar sig själva oberoende av vilken kontext de befinner sig i. Tyvärr framkom det i Valcke et al.:s (2010) resultat att barn som rör sig på internet i åldern 9 till 10 år hade mer tillsyn av föräldrar jämfört med barn i åldern 11 till 13 år. Då kan frågan ställas om detta är en nedåtgående trend ju äldre barnet blir?

Att få vara fri är en frihet som inte enbart kommer fram i ett positivt avseende. Denna studies resultat lyfter fram en ofrihet, då ungdomarna känner sig styrda av yttre krav och hindrade från att vara den man är. Ungdomarna menade att det hör till att man ska uppdatera sig om vad som händer i ens liv, aktivt kommentera och ”gilla” varandras inlägg. Detta tolkas som att bli styrd av yttre krav som ungdomarna känner när de är på sociala medier. Ungdomarna nämner även att det på sociala medier ofta handlar om t.ex. jämförelse av bilder och vilken bild som ger mest ”gillanden”. Detta ses som att ungdomarna är hindrade från att vara den de är. Begreppet värdighet innefattar vårt ethos, dvs. hur människan behandlar sina medmänniskor (Eriksson, 1987). Med ett etiskt förhållningssätt kunde atmosfären på sociala medier se annorlunda ut. Om människan skulle förstå vikten av ödmjukhet inför sina medmänniskor på sociala medier skulle människans värdighet kunna respekteras på ett annat plan. Att vara hindrad från den man är och bli styrd av yttre krav tolkas som att den relativa värdigheten blir kränkt. Som Edlund (2012) skriver så byter värdighetens ramar skepnad, medan den absoluta värdigheten är bestående. Då det inte längre finns några möjligheter kvar att uppleva sitt värde utifrån omgivningens prestationsmått återstår det absoluta värdet som människa.

Känslan av att få känna sig fri handlar även om ungdomars personliga styrka. Det handlar om en osynlig frihet, ett förhållningssätt gentemot sociala medier. I Bevan et al. (2014) menar de att ju mer tid som spenderas på sociala medier, desto högre stressnivå och lägre livskvalitet och de menar att den nuvarande ökningen av användningen av sociala medier tyder på att det kan vara skadligt för den enskilde individens välbefinnande. I en studie av Meier et al. (2016) hittas liknande resultat, där lyfts fram att sociala medier kan försämra användarnas välbefinnande. Särskilt bland studenter kan välbefinnandet försämrats p.g.a. att titta på sociala medier och i detta fall Facebook som fördröjde viktiga inlämningsuppgifter, vilket ledde till att detta ökade elevernas stress och bidrog till negativt välbefinnande. I Eek-Karlssons (2015) doktorsavhandling sågs att de positiva aspekterna med sociala medier övervägde de negativa, eftersom en större andel ungdomar upplevde stöd och uppmuntran än upplevelsen av kränkthet. Ungdomarna såg många fördelar med att delta i sociala medier, men även begränsningar som behöver hanteras. Det innebar att samtidigt som de använder sig av alla de möjligheter som finns med sociala medier, krävs en eftertänksamhet kring vad som skrivs på sociala medier, vilket stöder resultatet i min studie.

Att ta ansvar är ett ansvar som uttrycks på många olika vis. Att ta ansvar för sig själv ses som ett sätt att kunna bevara sin värdighet. Detta stöds av Jamalimoghadam et al. (2017)

som skriver att tillåtelse att få vara självständig som ung människa är en viktig aspekt i bevarandet av ens värdighet. Att ta ansvar för andra i sin omgivning handlar även om ett sätt att skydda värdigheten på. Edlund (2012) skriver att den absoluta värdigheten bl.a. innefattar ansvar och plikt. Ungdomarna påpekar att man inte kan skriva vad som helst på sociala medier, de tar ansvar för sitt handlande och samtidigt värnar de också om sina medmänniskors värdighet. I Eek-Karlssons (2015) doktorsavhandling visade resultat att det främst är stöd och ansvar för vänner man umgås med i verkligheten som framstår som betydelsefull och viktig när man rör sig på sociala medier. Edlund och Lindwall (2017) menar att plikten är en del av vårt ansvar som god medmänniska. Eriksson (1987) menar att ens ethos och etiska gärningar är ett sätt att förhålla sig på, att kunna ta ansvar, vilket innebär att leva sitt liv genom att förverkliga det goda.

Genom *att ta ansvar* bör varje människa alltid tänka efter vilka beteenden som är godtagbara på sociala medier. Det är viktigt att inte glömma bort sin egen och medmänniskors värdighet och integritet, detta trots att människor sitter framför diverse teknologiska apparater och rör sig på sociala medier. Att sitta bakom en skärm och inte se en människa öga mot öga, verkar sänka tröskeln för att kränka någon. Eek-Karlsson (2015) menar i resultatet att ett flertal elever uppfattar ansvaret för den andra lika stort oavsett på eller utanför sociala medier. Å andra sidan upplever ungdomarna att verkligheten inte stämmer överens med denna uppfattning, eftersom ansvaret ser ut att minska när den andras ansikte inte kan ses. Ungdomarna var överens om att det händer något med ansvaret för varandra när man rör sig på sociala medier. De menar att de upplever ett skydd bakom skärmen, som ger en känsla av osårbarhet. Att inte se den man kommunicerar med leder till att modet ökar, både när det gäller att säga snälla och elaka saker till varandra. Lögstrup (1992) poängterar även att värdigheten är kopplad till vår mänsklighet och ansvaret för andra. Det ömsesidiga ansvaret innebär att visa omsorg och visa att man bryr sig, och på det viset bekräftar vi inte bara andras värdighet utan också vår egen.

Att avsäga sig sitt ansvar innebär att ungdomar ibland verkar ha ett nonchalant förhållningssätt till sociala medier, med tanken om att det är de sociala mediernas uppbyggnad som drivit dem till en sorts passivitet. Tolkningen av detta är att det händer och sker en hel del på sociala medier, att slutligen så förmår sig den unga inte att ta in allt, vilket då kan ses som ett resultat att avsäga sig sitt ansvar. Eek-Karlsson (2015) poängterar också i sin doktorsavhandling att ungdomarna verkar ha accepterat de sociala normer som utvecklats på sociala medier och att de måste förhålla sig till dem. Edlund (2012) menar

att det är viktigt att alltid se den absoluta värdigheten som finns hos alla människor, men som kanske döljs av någon orsak, och utmaningen ligger i att förstå varje människas värdighet, lära sig att upptäcka den och visa aktning. Överlag kan ses i denna studie att åttondeklassare upplevdes ha ett ansvarsfullt förhållningssätt till sociala medier och det är ett sätt att ta ansvar för sig själv och andra och då samtidigt värna om värdigheten.

Slutligen kan det betonas att värdighetens kärna lämnar spår och antar olika skepnader i olika sammanhang, mer eller mindre tydligt, och för att upptäcka dem behövs en medvetenhet om vad värdighet är, kan vara och hur den ter sig (Edlund & Lindwall, 2017). I denna studie belystes begreppet värdighet särskilt som en känsla av att få känna en frihet oberoende av situation och förmågan att ta ansvar både för sig själv och andra samt tron och modet att vara sig själv. Det mest intressanta i denna studie var att ungdomarna omedvetet verkar veta vad värdighet är och hur detta både i positiv och i negativ bemärkelse syns på sociala medier.

Att kunna samtala om värdighet och hur man upprätthåller sin värdighet i dialog med barn och ungdomar är av stor vikt. Det erhållna materialet visade även att studiens åttondeklassare verkade vilja ha en mer öppen diskussion mellan skolan och hemmet hur sociala medier kan influera det innersta, värdigheten hos en. Vidare kan diskuteras huruvida ungdomar förstår det viktiga i att behandla sina medmänniskor gott, även på sociala medier och hur föräldrars aktiva roll spelar en avgörande roll i ungdomars aktivitet på sociala medier.

9. Metodologiska överväganden

All forskning som görs har ett syfte till att hitta ny kunskap och då behöver det vidtas åtgärder för att visa en studies trovärdighet. För att öka en studies trovärdighet är det enligt Graneheim och Lundman (2004) viktigt att forskaren påvisar sanningshalten i resultatet samt även hur forskarens förförståelse och erfarenhet har satt prägel på analysen.

Inledningsvis hade min förförståelse en negativ och kritisk karaktär gentemot sociala medier och hur värdigheten kommer till uttryck där, detta eftersom jag alltid upplevt att sociala medier inverkar negativt på mig om jag är alltför aktiv där. Jag har inte växt upp med sociala medier, och nu är jag vuxen och upplever att jag fritt utan konsekvenser kan bestämma själv hur jag engagerar mig i sociala medier. Min tanke blev då, hur är det med alla de som växer upp i den här tidseran, med sociala medier som en del av livet? I ett tidigt skede av min förförståelse kom jag även till insikt om att sociala medier faktiskt kan hjälpa och vara utvecklande på ett gynnsamt sätt hos åttondeklassare och på så vis värna ungdomars relativa värdighet. Min erfarenhet inom området var knapp. Det enda jag hade var ett brinnande intresse att öppna för förståelse och insikt för något djupare hos ungdomar när de deltar på sociala medier. Jag gick in i min studie med ett öppet sinne för vad som skulle visa sig under arbetets gång.

Att hitta relevant forskning till denna studie var det mest utmanande i denna undersökning. Jag hittade endast två studier som berörde begreppet värdighet med ungdomar i åldern 13 till 19 år, och dessa två studier poängterar också att forskning med unga och värdighet är knapp, därav mitt problem i artikelsökningen. En hel del forskning finns att fås som berör sociala medier och där gäller det att precisera sin sökning för att få så relevanta forskningar som möjligt. Artiklarna som jag hittade är internationella studier, mestadels från USA. Nationell forskning skulle varit bra för att skapa en så heltäckande bild som möjligt av det utvalda ämnet, det skulle bidragit med mervärde i min studie. I efterhand anser jag även att jag borde inkluderat fler forskningar med mer positiva aspekter och följder av sociala medier. Som teoretiskt perspektiv och teoretisk utgångspunkt valde jag att endast fokusera på ethos och etik samt begreppet värdighet, eftersom jag ansåg att endast dessa utgjorde betydelse för denna studie.

Syftet med denna studie var att studera ungdomars upplevelse av värdighet i relation till

sociala medier. Syftet i studien har varit detsamma under processens gång, syftet är beskrivande och förståeligt. Studiens forskningsfråga var något levande och till slutet kvarstod frågeställningen: hur influerar sociala medier på åtondeklassares upplevelse av värdighet? Jag ansåg att en forskningsfråga räckte, eftersom frågan täckte det som jag var intresserad av att veta något om.

Sanningshalten i en studies resultat handlar om dess giltighet (Graneheim & Lundman, 2004). Med tanke på studiens syfte som var att studera ungdomars upplevelse av värdighet i relation till sociala medier, anser jag att resultatet beskriver åtondeklassares tankar och upplevelser väl. Texten är lättläst och förståelig, även av personer utanför det specifika ämnet. Resultatet har skrivits med en förhoppning om att ungdomar ska kunna förstå och relatera till studiens resultat. Resultatet har stärkts av citat av åtondeklassare.

I denna studie var deltagarna i fokusgruppintervjuerna både flickor och pojkar i åldern 14 till 15 år. Studiens deltagare och deras ålder ansågs vara en lämplig målgrupp, eftersom de flesta åtondeklassare är medlemmar av sociala medier och för att jag ville ha ungdomar som varit medlemmar en tid men inte ännu blivit alltför präglade av sociala medier. Genom ett kort Youtubeklipp (Heroa Media, 2013) stärktes intervjuerna, det var ett lämpligt sätt att börja på, lättsamt och förståeligt för åtondeklassarna. Fokusgruppintervjuernas längd på ca 45 minuter var lämpligt. Ibland upplevde jag att ungdomarna kände sig färdiga med intervjuerna, och vid sådana stunder försökte jag smidigt byta vinkel på samtalet så att jag kunde få ungdomarnas uppmärksamhet igen. I alla fokusgruppintervjuer fanns de som pratade mer än andra, men som moderator såg jag till att alla fick komma till tals, antingen genom tilltal eller genom en tillåtande blick.

Jag kunde ana att det skulle vara relativt krävande att intervjua åtondeklassare, men med rätt inställning anser jag att jag lyckades väl med tanke på att det var första gången jag genomförde fokusgruppintervjuer. Emellanåt blev ungdomarnas svar ”jag vet inte”, ”ja” och ”nej”, fastän varför- och hur-frågor ställdes, och det krävdes att få dem att utveckla berättandet vidare. Jag upplevde mig själv som upprepande, men orsaken till detta var att få dem att berätta mer om någon intressant fråga.

Materialinsamlingsmetoden anses i efterhand varit den mest fruktbara, eftersom ungdomarna anses ha upplevt ett stöd av varandra. Däremot kunde andra datainsamlingsmetoder utgjort komplement till fokusgruppintervjuerna, och både

enskilda intervjuer och enkäter skulle varit intressanta att utföra. Jag upplever t.ex. att enkäter skulle varit fruktbart som ett komplement. Fokusgruppintervjuerna kunde ha setts som en uppvärmning och en avslutande enkät som en fördjupning. I enkäten skulle åttondeklassare fått skriva ned de mer djupgående tankarna som väckts under fokusgruppintervjuerna, sådana tankar och upplevelser som eventuellt känts för obekväma att berätta inför klasskamraterna. Jag kunde även ibland få känslan av att de skulle varit mer frimodiga med enskilda intervjuer, eftersom fokusgruppintervjuerna tidvis upplevdes som relativt privata, när kränkningar och mobbning kom på tal. Samtidigt tror jag att det skulle varit mer utmanade att få ungdomarna att prata i enskilda intervjuer. Intressant kunde det också ha varit i omvänd ordning. Materialinsamlingen skulle ha börjat med en enkät, där ungdomarna även skulle haft möjlighet att anmäla sitt intresse för fokusgruppintervjuer om begreppet värdighet i relation till sociala medier. Fokusgruppintervjuerna skulle ha varit en vidareutveckling av enkäten och att det hela kunde också till och med avslutats med enskilda intervjuer.

Om enkät eller enskilda intervjuer använts enskilt som datainsamlingsmetod, tror jag inte att resultatet varit lika innehållsrikt. Så vid val av endast en datainsamlingsmetod var fokusgruppintervjuer det mest givande. Kvalitativ innehållsanalys valdes i denna studie, eftersom jag på ett hanterbart och överskådligt sätt ville få fram åttondeklassarnas tankar och upplevelser av värdighet i relation till sociala medier. Näsman och Nyholm (2015) skriver att forskaren väljer helt enkelt det tolkningsalternativ som känns mest givande och fruktbart, med andra ord den tolkning som har mest potential att öppna upp ämnet.

Studiens tillförlitlighet har beskrivits väl under studiens forskningsprocess. Varje steg i analysarbetet har reflekterats över. Under arbetets gång har viljan funnits att denna studie ska uppfylla överförbarhet. Studiens syfte var att kartlägga ungdomars upplevelse av värdighet i relation till sociala medier, med forskningsfrågan: hur influerar sociala medier på åttondeklassares upplevelse av värdighet? Resultatet behövde vara lättläst och förståeligt skrivet för att så många som möjligt skulle kunna ta del av resultatet. Jag anser att resultatet kan ge mervärde i olika situationer där ungdomars aktivitet på sociala medier är aktuellt, vilket både är hemma, i skolan och på fritiden.

Tanken var att studiens röda tråd ska vara synlig för läsaren och att jag håller studiens syfte levande i alla delar av studien, men eftersom jag hade velat ha mer relevant forskning så anser jag att det drar ner helheten en aning. Däremot kan inget göras om forskning inte

bedrivits inom området, men med de medel som fåtts är studien ändå hållbar.

10. Slutsats

Att få vara den man är, frihet och ansvar är kortfattat det mest intressanta med denna studies resultat. Dessa huvudrubriker beskriver enkelt ungdomarnas upplevelser av begreppet värdighet i relation till sociala medier. Detta visar att ungdomar är etiskt intresserade och har ett etiskt förhållningssätt gentemot aktiviteten på sociala medier.

Begreppet värdighet inte är ett begrepp som ungdomar använder och inte heller lätt kan förklara. Däremot syns begreppet värdighet i ungdomarnas sätt och handlande både i verkligheten och på sociala medier. Ungdomar i åldern 14 till 15 år berättade att det är viktigt att få vara den man är, vi är alla lika mycket värda, och detta syns genom att respektera och acceptera sig själv och andra. Ungdomar har ett behov av att känna sig fria, vilket till stor del är känslan av att vara medlem på sociala medier, men genom medlemskapet följer också känslan av att vara hindrad och påverkad av yttre krav för att bekräftas på sociala medier. Åttondeklassarna i denna studie visade på mognad genom att de gör medvetna val och skriverier på sociala medier, det finns förståelse för ett ansvar och ett ansvar för andra.

Avhandlingen ger en god grund och ett avstamp för fortsatt forskning. Av tidigare forskning att döma, är forskning som berör ämnet knapp (Narayan et al., 2012, Jamalimoghadam et al., 2017). Kvalitativ forskning om begreppet värdighet i relation till ungdomar, och i kombination till sociala medier är av betydande relevans. Dels för att en stor del av befolkningen och speciellt ungdomar är aktiva på sociala medier och dels för att många inte förmår sig att handla värdigt på sociala medier. För att en god ton ska kunna upprätthållas på sociala medier anser jag att föräldrar behöver involveras i högre grad, och som forskning antyder behöver föräldrar insikt och kunskap i hur man diskuterar ”livet på sociala medier” med ungdomar (Fleming et al., 2006).

En del av denna magisteravhandling kunde användas i lärande syfte på skolor med barn och ungdomar i åldrarna 10 år och uppåt. Skolpersonal, föräldrar och andra vuxna i ungdomars liv kunde även tillåtas ta del av studiens syfte och resultat för insyn, öppnande till diskussion och vidare konkret handling inom området värdighet i relation till sociala medier.

Litteratur

Billhult, A. & Gunnarsson, R. (2013). Enkäter. I Henricson, M. (2013). (s.139-149). *Vetenskaplig teori och metod*. Studentlitteratur.

Bevan, J L., Gomez, R. & Sparks, L. (2014). Disclosures about important life events on Facebook: Relationships with stress and quality of life. *Computers in Human Behaviour*, 39, 246-253.

Child, T J., Haridakis, M P. & Petronio, S. (2012). Blogging privacy rule orientations, privacy management, and content deletion practices: The variability of online privacy management activity at different stages of social media use. *Computers in Human Behaviour*, 28, 1859-1872.

Denti, L., Barbopoulos, I., Nilsson, I., Holmberg, L., Thulin, M., Wendeblad, M., Andén, L. & Davidsson, E. (2012). *Sweden's largest Facebook study*. (GRI-rapport 2012:3). Göteborg: Gothenburg Research Institute.

Eastin, M S., Greenberg, B S. & Hofschire, L. (2006). Parenting the Internet. *Journal of Communication*, 56, 486-504.

Edlund, M. (2002). *Människans värdighet, ett grundbegrepp inom vårdvetenskapen*. (Doktorsavhandling, Åbo Akademi, Vasa).

Edlund, M. (2012). Värdighet. I Wiklund Gustin, L. & Bergbom, I. (2012). (s.363-374). *Vårdvetenskapliga begrepp i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Edlund, M. & Lindwall, L. (2017) Värdighet. I Wiklund Gustin, L. & Bergbom, I. (2017). (s.201-212). *Vårdvetenskapliga begrepp i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Eek- Karlsson, L. (2015) *Ungas samspel i sociala medier – att balansera mellan ansvar och positionering*. (Doktorsavhandling, Linnéuniversitetet, Kalmar). Hämtad från <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:859927/FULLTEXT01.pdf>

eGrunder. (2017). Hämtad 2017-09-15 från <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/sv/perusopetus/419550/tekstikappale/428611>

Elo, S. & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107-115.

Erikson, E. H. (1985). Den fullbordade livscykeln. Stockholm: Natur och Kultur.

Eriksson, K. (1987). Ethos. I Eriksson, K & Lindström, U.Å. (2003). (s.21-33) *Gryning II Klinisk vårdvetenskap*. Vasa: Åbo Akademi.

Eriksson, K. (1995). Mot en caritativ vårdetik. Vasa: Åbo Akademi.

Eriksson, K. (2002). Theory of Caritative Caring. I Alligood, M R. (2013). (s.171-201). *Nursing Theorists and Their Work (8)*. Mosby. Elsevier Inc. [Elektronisk version.]

Fleming, M J., Greentree, S., Cocotti-Muller, D., Elias, K A. & Morrison, S. (2006). Safety in Cyberspace Adolescents' Safety and Exposure Online. *Youth & Society*, 38(2), 135-153.

Folkhälsan. (2016). Vad är nätmobbning? Hämtad 2017-01-12 från <http://www.folkhalsan.fi/startside/Var-verksamhet/Ung-och-skola/Vi-mobbar-int1/Natmobbing/>

Forskningsetiska delegationen. (2012). God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland. Helsingfors. [Elektronisk version.]

Fox, J. & Moreland, J J. (2015). The dark side of social networking sites: An exploration of the relational and psychological stressors associated with Facebook use and affordances. *Computers in Human Behavior*, 45, 168–176.

Fried, C. S., & Reppucci, N. D. (2001). Criminal decision making: The development of adolescent judgment, criminal responsibility, and culpability. *Law and Human Behavior*, 25(1), 45-61.

Graneheim, U. & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24(2), 105–112.

Heroa Media (2013, december 11). What is dignity? [Videofil]. Hämtad från <https://www.youtube.com/watch?v=ihrb0wqMj0>

Jamalimoghadam, N., Yektatalab, S., Momennasab, M., Ebadi, A. & Zare, N. (2017) Hospitalized adolescents' perception of dignity: A qualitative study. *Nursing Ethics*, 1-10. doi.org/10.1177/0969733017720828

Kjellström, S. (2012). Forskningsetik. I Henricson, M. (2012). (s.69-92). *Vetenskaplig teori och metod. Från idé till examination inom omvårdnad*. Lund: Studentlitteratur.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2010). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Larsson, S. (1994). Om kvalitetskriterier i kvalitativa studier. I Starrin, B. & Svensson, P-G. (1994). *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur.

Lindholm, L. (1998). *Den unga människans hälsa och lidande*. (Doktorsavhandling, Åbo Akademi, Vasa).

Lindseth, A. & Norberg, A. (2004). A phenomenological hermeneutical method for researching lived experience. *Nordic College of Caring Science, Scand J Caring Sci*, 18, 145-153.

Lindqvist, J. & Thorslund, E. (2009). *Ungas integritet på nätet - En guide för föräldrar, pedagoger och andra viktiga vuxna*. [Elektronisk version] (4:de upplagan). Hämtad från https://www.iis.se/docs/Ungas_integritet_Ver2_webb.pdf

Lindwall, L. (2012). Kroppen. I Wiklund Gustin, L. & Bergbom, I. (2012). (s.129-140). *Vårdvetenskapliga begrepp i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Lögstrup, KE. (1992). *Det etiska kravet*. Göteborg.

Marwick, E A. & Boyd, D. (2014). Networked privacy: How teenagers negotiate context in social media. *New media & society*, 16(7), 1051-1067.

Meier, A., Reinecke, L. & Meltzer, C H. (2016). "Facebocrastination"? Predictors of using Facebook for procrastination and its effects on students' well-being. *Computers in Human Behavior*, 64, 65-76.

Nadkarni, A. & Hofmann, S G. (2011). Why do people use Facebook? *Personality and*

Individual Differences, 52, 243–249.

Narayan, K., Hooker, C., Jarrett, C. & Bennett, D. (2012). Exploring young people's dignity: A qualitative approach. *Journal of Paediatrics and Child Health*, 49, 891-894.

Nyholm, L. & Koskinen, C. (2017). Understanding and safeguarding patient dignity in intensive care. *Nursing Ethics*, 24(4), 408–418.

Näsman, Y & Nyholm, L. (2015). Kvalitetsgranskning av hermeneutiska studier. I Nyström, L. Koskinen, C. & Näsman, Y. (2015). (s.137-146). *Hermeneutisk forskningspraxis*. Vasa: Åbo Akademi.

Olsson, H. & Sörensen, S. (2011). *Forskningsprocessen. Kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. Stockholm: Liber.

Pender, N., Murdaugh, C. & Parsons, M.A. (2011). *Health Promotion in Nursing Practice*. (6. ed.) New Jersey: Pearson Education.

Reed, P., Smith, P., Fletcher, M. & Bradding, A. (2003). Promoting the dignity of the child in hospital. *Nursing Ethics*, 10(1), 67-76.

Statistikcentralen. (2016). Hämtad 2017-09-15 från http://www.stat.fi/til/sutivi/2016/sutivi_2016-12-09_tie_001_sv.html

Sung, Y., Lee, J-A., Kim, E. & Choi, S M. (2016). Why we post selfies: Understanding motivations for posting pictures of oneself. *Personality and Individual Differences*, 97, 260–265.

Sverke, M. (2009). Design, urval och analys i kvantitativa undersökningar. I Gustavsson, B. (2009). (s.21-45). *Kunskapande metoder inom samhällsvetenskapen*. Lund: Studentlitteratur.

Tetzchner Von Stephen. (2005). *Utvecklingspsykologi barn- och ungdomsåren*. Lund: Studentlitteratur.

Valcke, M., Bonte, S., De Wever, B. & Rots, I. (2010). Internet parenting styles and the impact on Internet use of primary school children. *Computers & Education*, 55, 454-464.

Wennberg, Hane & Rydén. (2006). Kvalitativa insamlingsmetoder. I Olsson, H. & Sörensen, S. (2011). (s.131-147). *Forskningsprocessen. Kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. Stockholm: Liber.

Wibeck, V. (2013) Fokusgrupper. I Henricson, M. (2013). (s.193-214). *Vetenskaplig teori och metod*. Studentlitteratur.

Youn, S. (2008). Parental Influence and Teens' Attitude toward Online Privacy Protection. *The Journal of Consumer Affairs*. 42(3), 362-388.

Bilaga 1

Litteraturoversikt över tidigare forskning

Författare, titel och ursprungsland	Syfte och frågeställningar	Material och metod	Resultat
<p>Bevan, J L., Gomez, R. & Sparks, L. 2014.</p> <p>Disclosures about important life events on Facebook: Relationships with stress and quality of life.</p> <p><i>Computers in Human Behaviour</i>, 39, 246-253.</p> <p>USA</p>	<p>Sambandet mellan upplevd stress, livskvalitet, sociala mediers användning och avslöjandet av viktiga händelser i livet.</p>	<p>Vuxna facebook-användare i åldern 18-70. Online-frågeformulär användes för att undersöka vuxnas Facebook-beskrivningar. Fenomenografisk studie.</p>	<p>Resultaten indikerar att ju mer tid som spenderas på sociala medier, desto högre stressnivå och lägre livskvalitet.</p>
<p>Child, T J., Haridakis, M P. & Petronio, S. 2012.</p> <p>Blogging privacy rule orientations, privacy management, and content deletion practices: The variability of online privacy management activity at different stages of social media use.</p> <p><i>Computers in Human Behaviour</i>, 28, 1859-1872.</p> <p>USA</p>	<p>Undersöka de som använde sociala medier/bloggar och deras syn på integritet.</p>	<p>Online-undersökning med 318 deltagare med medelåldern 19 år. Fenomenografisk studie.</p>	<p>Resultat identifierade olika sorters synsätt med tanke på integritet.</p>
<p>Denti, L., Barbopoulos, I., Nilsson, I., Holmberg, L., Thulin, M., Wendebblad, M., Andén, L. & Davidsson, E. 2012.</p> <p>Sweden's largest Facebook study. Gothenburg Research Institute. [Elektronisk version.]</p> <p>Sverige</p>	<p>Vad gör människor på Facebook och hur förmedlar de sin personlighet, vad är skälen till statusuppdateringar samt vilka psykologiska effekter kan man se.</p>	<p>Rapport. 1011 deltagare, medelåldern 32,6 år. Webb-baserat frågeformulär som var tillgängligt i fyra veckor.</p>	<p>T.ex. nästan hälften av Facebook användarna trodde att de skulle må dåligt om de inte loggade in på Facebook. Låginkomsttagare och lågutbildade mår sämre desto mer de använde Facebook. Kvinnor spenderade mer tid på Facebook om de var mindre nöjda med sina liv</p>

<p>Eastin, M S., Greenberg, B S. & Hofschire, L. 2006.</p> <p>Parenting the Internet.</p> <p><i>Journal of Communication</i>. 56, 486-504.</p> <p>USA</p>	<p>Undersökt hur auktoritativa, auktoritära, tillåtande och nonchalerande föräldraskapsstilar påverkar olika sätt att medla på.</p>	<p>Telefonintervjuer med mödrar till tonåringar. Fenomenografisk studie.</p>	<p>Resultaten indikerar att föräldraskapsstilen har effekt på medling.</p>
<p>Fleming, M J., Greentree, S., Cocotti-Muller, D., Elias, K A. & Morrison, S. 2006.</p> <p>Safety in Cyberspace Adolescents' Safety and Exposure Online.</p> <p><i>Youth & Society</i>, 38(2), 135-153.</p> <p>Australien</p>	<p>Undersökte aspekter på internet användning, beteenden online och säkerhet.</p>	<p>692 deltagare i åldern 13-16 år. Självrapports frågeformulär. Narrativ studie.</p>	<p>Skillnad i huruvida föräldrar hade diskuterat internetsäkerhet. Många unga människor utsätts för pornografi, våldsamma bilder och mobbning på internet</p>
<p>Fox, J. & Moreland, J. 2015.</p> <p>The dark side of social networking sites: An exploration of the relational and psychological stressors associated with Facebook use and affordances.</p> <p><i>Computers in Human Behavior</i>, 45, 168–176.</p> <p>USA</p>	<p>Undersökte vuxnas upplevelser angående negativa känslor som uppstår i och med Facebook användning. Forskning om sociala medier fokuserar oftast på dess fördelar; betydligt mindre är känt om den mörka sidan av sociala nätverkssajter.</p>	<p>Fokusgrupperintervjuer med vuxna Facebookanvändare. Narrativ studie.</p>	<p>Resultaten visar att Facebook-användare ofta upplever negativa känslor, samt att de känner sig pressade att få tillgång till webbplatsen ofta på grund av rädslan för att missa något och för att kunna följa upp kravet på underhållning.</p>
<p>Jamalimoghadam, N., Yektatalab, S., Momenasab, M., Ebadi, A. & Zare, N. 2017</p> <p>Hospitalized adolescents' perception of dignity: A qualitative study.</p> <p><i>Nursing Ethics</i>, 1-10. doi.org/10.1177/0969733017720828</p>	<p>Syftet med studien var att undersöka ungdomars tankar om värdighet i sjukhusmiljö och eftersom värdighet är ett abstrakt begrepp ville de utforska ungdomarnas uppfattningar och erfarenheter på</p>	<p>13 deltagare i åldern 12-18 år deltog i semi-strukturerade intervjuer. Kvalitativ innehållsanalys.</p>	<p>Resultaten visade att ungdomarna ansåg att värdigheten upprätthålls i sjukhusmiljö genom att skydda ens personuppgifter, att få vara självständig, respekt för ens</p>

Iran	djupet.		identitet och god kommunikation.
Marwick, E A. & Boyd, D. 2014. Networked privacy: How teenagers negotiate context in social media. <i>New media & society</i> , 16(7), 1051-1067. USA	Uppmärksamma ungas integritetspraxis på webbplatser som Facebook.	166 semistrukturerade intervjuer med tonåringar. Fenomenografisk studie.	Forskningen visar att tonåringar värnar om sin integritet.
Meier, A., Reinecke, L. & Meltzer, C H. 2016. "Facebocrastination"? Predictors of using Facebook for procrastination and its effects on students' well-being. <i>Computers in Human Behavior</i> , 64, 65-76. Tyskland	Syftet med forskningen var att se om Facebook användning förhåller skolarbete hos studenter samt se hur mående påverkas.	Vid olika tillfällen, två onlinefrågeformulär. Fenomenografisk studie.	Resultat visade att Facebook fördröjde viktiga inlämningsuppgifter och att detta ökade elevernas stress och bidrog till negativt välbefinnande.
Nadkarni, A. & Hofmann, S G. 2011. Why do people use Facebook? <i>Personality and Individual Differences</i> , 52, 243-249. USA	Studerat de faktorer som bidrar till Facebookanvändning och varför Facebook används.	Litteraturstudie.	Resultaten visade två primära behov: behovet av att tillhöra och behovet av självpresentation.
Narayan, K., Hooker, C., Jarrett, C. & Bennett, D. 2012. Exploring young people's dignity: A qualitative approach. <i>Journal of Paediatrics and Child Health</i> . 49, 891-894. Australien	Denna pilotstudie var en av de första att direkt ifrågasätta unga människor om deras uppfattning om värdighet.	Kvalitativ pilotstudie. Intervjuer med 12-16 åringar. Narrativ studie.	Resultaten visade att ungdomarna uppfattade värdighet som ett sätt att skydda sin personlighet. Ungdomarna hade unika föreställningar om integritet och personlighet med avseende på värdighet.

<p>Reed, P., Smith, P., Fletcher, M. & Bradding, A. 2003.</p> <p>Promoting the dignity of the child in hospital.</p> <p><i>Nursing Ethics</i>, 10(1), 67-76.</p> <p>England</p>	<p>Studien syfte var att försöka främja barns värdighet i vården. Studien genomfördes i ett försök att uppskatta den subjektiva upplevelsen av värdighet av barn, och att börja ta itu med den empiriska luckan i litteraturen.</p>	<p>Litteraturstudie och intervjuer med sjukskötare.</p>	<p>I resultatet framkom en förståelse av värdighet på två nivåer, något som delas och är gemensamt för hela mänskligheten samt något som är individuellt.</p>
<p>Sung, Y., Lee, J-A., Kim, E. & Choi, S M. 2016.</p> <p>Why we post selfies: Understanding motivations for posting pictures of oneself.</p> <p><i>Personality and Individual Differences</i>, 97, 260–265.</p> <p>Korea</p>	<p>Studien undersöker till vilken grad människor delar med sig av foton på sociala medier.</p>	<p>Webb-baserad undersökning. 315 deltagare med en medelålder på 29 år.</p>	<p>Resultat visade att fyra motiv framkom för att publicera selfies: uppmärksamhet, kommunikation, arkivering och underhållning. Narcissism visade sig vara den enda signifikanta orsaken för ett selfie-inlägg.</p>
<p>Valcke, M., Bonte, S., De Wever, B. & Rots, I. 2010.</p> <p>Internet parenting styles and the impact on Internet use of primary school children.</p> <p><i>Computers & Education</i>, 55, 454-464.</p> <p>Belgien</p>	<p>De har undersökt olika föräldraskapsstilar i kombination med internetanvändning.</p>	<p>1192 frågeformulär delades ut. 43,62 var svarsprocenten.</p>	<p>Resultat visade två föräldraskapsstilar: föräldrakontroll och föräldravärme. Stilarna varierade även gällande utbildningsbakgrund och ålder, ju högre utbildningsnivå desto mer föräldrakontroll och värme.</p>
<p>Youn, S. 2008.</p> <p>Parental Influence and Teens' Attitude toward Online Privacy Protection.</p> <p><i>The Journal of Consumer Affairs</i>. 42(3), 362-388.</p> <p>USA</p>	<p>Syftet med studien var att undersöka effekterna av föräldrars påverkan hos ungas attityd gentemot integritetsfrågor på internet.</p>	<p>395 deltagare med en medelålder på 15 år. Frågeformulär.</p>	<p>Undersökningsdata visade att föräldrars sätt att diskutera integritetsfrågor med unga har betydelse.</p>

Bilaga 2

Intervjuguide:

- Undersökningens tema ”Värdighet, ungdomar och sociala medier”
- Upplysa deltagarna om att det är frivilligt att delta och att de får avbryta när som helst utan orsak samt anonymiteten
- Ordet fritt under hela intervjun, uppskattar ärlighet, viktigt att alla får säga vad de tycker
- Frågor

Inledande frågor:

- Hur är läget, ålder?
- Har ni tillgång till internet hemma och under skoltid?
- Vilka sociala medier använder ni?
- Hur lärde ni er tekniken? Fick ni hjälp med att ”installera” er med internet i början?

Värdighet:

- Jag presenterar kort vad värdighet är genom ett kort Youtube klipp.
- När ni hör begreppet/ordet värdighet, vad tänker ni på då?

Sociala medier:

- Pratar föräldrar/skolan något om hur man ska bete sig på internet och sociala medier?
- Hur brukar era föräldrar förhålla sig till hur ni använder sociala medier?
- Skriver ni mycket eller lägger ut bilder på er själva, vänner eller andra?
- Med vem och varför vill jag synas, är det något som ni tänkt på?
- Hur ser ni på saken om någon lägger ut något om er själva?
- Hur brukar det kännas när ni får feedback? Positiv, negativ eller utebliven feedback?
- Har ni någon gång tänkt på vad man delar med sig av när man träffar en människa i

verkliga livet, jämfört med det man delar med sig av på internet? ”Varsågod, ta en titt i vårt familjealbum..”

- Har ni nu ytterligare några tankar på, hur ni ser på värdighet i relation till sociala medier?

Avslutande frågor:

- Borde föräldrar/skolan engagera sig mer?

- Hur kan man inkludera vuxna mer i ”er digitala värld”?

- På vilket sätt anser ni att ”livet på sociala medier” kunde bli bättre?

- Berätta om det väckts några nya tankar om värdighet i relation till sociala medier.

Avslutning:

- Jag avslutar med att fråga om någon har något mer att fråga eller säga.

- Berättar att mina kontaktuppgifter har rektorn om de lämnar att fundera över något.

- Skolkuratoren/skolhälsovården står också till förfogande om eventuella känslor eller något annat vill diskuteras angående intervjuerna.

- Jag visar tacksamhet för att jag fick ta del av deras tankar och diskussioner.

- Upplyser igen om anonymiteten och vad som sker med det insamlade materialet.

Tack!

Som stöd till intervjuguiden användes: Lindqvist, J. & Thorslund, E. 2009. Ungas integritet på nätet - En guide för föräldrar, pedagoger och andra viktiga vuxna.

Bilaga 3

Bästa Rektor Mona Enlund

16.03.2017

Förfrågan om tillstånd att genomföra en studie om ungdomar, värdighet och sociala medier.

Hej!

Mitt namn är Sofia Smått-Nyman, barnmorska/sjukskötare samt magisterstuderande i ämnet Vårdvetenskap vid Åbo Akademi i Vasa. Jag är intresserad av att studera åttondeklassares tankar om värdighet i relation till sociala medier.

Denna undersöknings syfte är att kartlägga ungdomars syn på värdighet i relation till att vara aktiv på sociala medier. Forskningsfrågan är följande: Hur influerar sociala medier på åttondeklassares upplevelse av värdighet?

Aktuell forskning visar att behovet av att höra till och att presentera sig själv inverkar på ungdomars aktivitet på sociala medier. Det finns dock väldigt lite forskning som behandlar ungdomars syn på värdighet, i synnerhet i relation till användandet av sociala medier, och därför är det viktigt att forska vidare inom detta område. Enligt Nationalencyklopedins (2013) ordbok beskrivs värdighet som ”en känsla av vad som är värdigt beteende (både att känna värdighet och att ge värdighet till någon annan, t.ex. genom ett trevligt beteende)” eller ”att ha ett värde”. Begreppet värdighet kopplas ihop med ord som självaktning, respekt och seriöst uppträdande.

Min förfrågan gäller tillstånd att genomföra en studie i form av fem fokusgruppintervjuer med frivilliga deltagare bland åttondeklassarena. Jag önskar genomföra intervjuer med fyra personer i varje grupp, intervjuerna beräknas räcka ca en timme.

Fokusgruppintervjuerna kommer att spelas in och transkriberas till text och deltagarnas anonymitet säkerställs genom att varje fokusgruppintervju endast anges som ”intervju 1, intervju 2” osv. De inspelade texterna kommer att hanteras så att inte obehöriga kan ta del av dem och efter att studien avslutats förstörs materialet. Deltagandet är frivilligt och deltagarna kan när som helst avbryta sin medverkan under intervjuens gång utan att orsak behöver anges. Diskussionerna under intervjuernas gång berör värdighet, sociala medier och dess användning. En intervjuguide bifogas i ansökan.

Om tillstånd till denna studie fås, önskar jag sända en skriftlig inbjudan till eleverna, samt informera föräldrarna om studien via Wilma. Om rektorn anser att eleverna (vissa under 15 år) behöver föräldrars samtycke, kommer en blankett om detta att bifogas. Jag önskar även tillåtelse att uppmana deltagarna att vända sig till skolhälsovården eller kuratorn om frågor och funderingar uppstår efter fokusgruppintervjuerna.

Vänligen,

Sofia Smått-Nyman

Åbo Akademi, Vårdvetenskap

040 8361406

ssmatt@abo.fi

Handledare:

HvD, Universitetslärare Linda Nyholm

06 3247 504

linda.nyholm@abo.fi

Bilaga 4

Inbjudan

Jag vill gärna bjuda in just *dig* till en *fokusgruppintervju* med fyra deltagare vid varje intervju. Intervjun kommer att räkna ca en timme och sker under skoltid.

Intervjun kommer att handla om *värdighet* och *sociala medier*, jag vill gärna få reda på vad ni har för tankar om värdighet och hur det är att vara aktiv på sociala medier.

Det ni berättar för mig spelas in och skrivs sedan ned till text, texten skrivs på ett sådant sätt att ni inte kommer att kunna känna igen er. Den omskrivna texten blir sedan ett resultat i min magisteravhandling.

Deltagandet är *frivilligt* och ni kan när som helst avbryta er medverkan under intervjuens gång utan att orsak behöver anges.

Om du vill delta i denna intervju kan du meddela ditt intresse till din klasslärare.

Vänligen, Sofia Smått-Nyman

Magisterstuderande vid Åbo Akademi, Vårdvetenskap

Bilaga 5

Samtyckesformulär

Skriftligt informerat samtycke till medverkan i en fokusgruppintervjustudie kring ungdomar, värdighet och sociala medier.

Jag har informerats om denna studie. Jag vet att det är frivilligt att delta och att jag när som helst kan avbryta intervjun utan att ange orsak.

Ort/Datum:

Elevens underskrift: _____

Namnförtydligande: _____

Jag/vi samtycker till att mitt/vårt barn får delta i denna fokusgruppintervjustudie som handlar om värdighet och sociala medier.

Ort/Datum:

Förälders underskrift: _____

Namnförtydligande: _____

Kontaktuppgifter:

Sofia Smått-Nyman
Åbo Akademi, Vårdvetenskap
040 8361406
ssmatt@abo.fi

Handledare:
HvD, Universitetslärare Linda Nyholm
06 3247 504
linda.nyholm@abo.fi